

ΕΣΤΙΑ

ΣΥΓΓΡΑΜΜΑ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ

Βραβευθὲν ὑπὸ τοῦ ἐν Παρισίοις Συλλόγου πρὸς ἐνίσχυσιν τῶν ἑλλ. σπουδῶν,
ἀξιοθὲν ἀργυροῦ μεταλλίου ἐν τῇ ἐκθέσει τῆς Δ'. Ὀλυμπιάδος,
καὶ χαλκοῦ ἐν τῇ παγκοσμίῳ Ἐκθέσει τοῦ 1889.

ΤΟΜΟΣ ΕΙΚΟΣΤΟΣ ΟΓΔΟΥΣ

1889

ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΕΥΛΟΓΙΟΥ ΚΟΥΡΙΑ
ΚΑΤΑΒΛΕΤΟΥ
ΑΥΤΟΥ ΑΡΙΘ.

ΙΟΥΛΙΟΣ - ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΣ

ΤΙΜΑΤΑΙ ΔΡΑΧΜΑΣ 6. - ΔΕΔΕΜΕΝΟΣ ΔΡΑΧΜΑΣ 8.

ΑΘΗΝΗΣ

ΕΚΔΟΤΑΙ

Ν. Γ. ΠΟΛΙΤΗΣ ΚΑΙ Γ. ΔΡΟΣΙΝΗΣ

ΓΡΑΦΕΙΟΝ ΤΗΣ ΕΣΤΙΑΣ ΕΝ Τῃ ΟΔῳ ΠΑΡΟΡΘΑΓΩΓΕΙΟΥ ΑΡΙΘ. 12 ΠΑΡΑ ΤΗΝ ΟΔΟΝ ΣΤΑΔΙΟΥ

ἘΣΤΙΑ

ΕΚΔΙΔΕΤΑΙ ΚΑΤΑ ΚΥΡΙΑΚΗΝ

ΤΟΜΟΣ ΚΥ΄.

Ευθρομή Ἐστία: Ἐκ. Ἑλλάδι pp. 12, ἐν τῇ 327 ἑδασθ pp. 20. — Αἱ συνδρομαὶ ἔρχονται ἀπὸ 1 Ἰανουαρίου ἕως τοῦ εἰσὸς ἑξαμήνου. Ἐργασίου Διευτ. Ὁδ. Παρισίων 42.

5 Δεκεμβρίου 1889.

ΟΙ ΠΟΙΗΤΑΙ ΤΗΣ ΕΠΤΑΝΗΣΟΥ

ΚΑΛΒΟΣ Ο ΖΑΚΥΝΘΙΟΣ

Β.

Σοφὸς διδάσκαλος, ποιητὴς ὑπερήφανος. Εἰς τὰς λέξεις ταύτας συγκεντροῦται ὁ βίος τοῦ Ἀνδρέου Κάλβου. Ἐγεννήθη τῷ 1792. Τὰ πρῶτα στοιχεῖα τῶν ἑλληνικῶν καὶ ἰταλικῶν γραμμάτων ἔλαβεν ἐν Ζακύνθῳ. Νεώτατος μετέβη εἰς Ἰταλίαν ὅπου κατέφθουγον πάντες οἱ διψῶντες διακεκριμένης παιδείας. Ἐν Ἰταλίᾳ ἐσχετίσθη μετὰ τοῦ Φωσκόλου. Ὁ περιφανὴς Ἰταλοῦ ἑλληνοποιητῆς, διαγνοὺς τὸ ὑπέροχον τοῦ Κάλβου, συνεδέθη μετ' αὐτοῦ διὰ φιλίας. Εἰπέ που ἑμῶν περὶ αὐτοῦ: Ἄ Ὁ Κάλβος συνέγραψεν ἐν τῷ οἴκῳ μου δύο τραγωδίας. Καὶ εἶνε μὲν ἀληθές ὅτι αὐταὶ δὲν δύνανται νὰ παραβληθῶσι πρὸς τὰ ἔργα τῶν μεγάλων ποιητῶν οὐχ ἦττον προδίδουσι τὴν ἐξοχὴν τοῦ ἀνδρός διάνοιαν. Ἀκόμη δὲν συνεπλήρωσε τὰ εἰκοσιτέσσαρα ἔτη. Εἶνε ἐγκρατὴς καὶ μετριόφρων, φιλόσοφος δ' ἐκ φύσεως καὶ οὐχὶ πρὸς ματαίαν ἐπίδειξιν σοφίας δανεισμένης ἐκ τῶν βιβλίων. Ἄλλ' εὐγενέστερον ἔτι ὁ Φώσκολος ἔγραψεν εἰς Ζάκυνθον ὅπως πείτη τὸν δῆμον νὰ χορηγήσῃ μνηναίον ἐπίδομα εἰς τὸν νεαρὸν Κάλβον ἐξ εἰκοσι ταλλήρων πρὸς ἐξακολουθήσιν τῶν σπουδῶν του. Ἄλλ' εἰς μάτην ἐμεσίταυεν ὑπὲρ αὐτοῦ· ὁ δῆμος ἐκώφευεν, ὁ Κάλβος ἐπένετο, καὶ πολλάκις εὐρίσκετο ἄνευ χρημάτων. Ὁ Φώσκολος προσέλαβεν αὐτὸν εἰς τὸν οἶκόν του, καὶ ὅτε βραδύτερον ἠναγκασθῆ νὰ ἐγκαταλίπῃ τὴν Ἰταλικὴν γῆν, ὁ Κάλβος τὸν συνόδευεν εἰς Ἀγγλίαν. Ἀλλὰ δὲν διήρκεσεν ἐπὶ πολὺ ὁ σύνδεσμος τῶν δύο ποιητῶν, διακοπεῖς ἐκ τοῦ ἰδιοτρόπου καὶ εὐερεθίστου τοῦ χαρακτῆρος ἀμφοτέρων. Ἐν Λονδίῳ ὁ Κάλβος παρέδιδε μαθήματα ἱστορίας, πολλοὺς προσελκύνων μαθητὰς διὰ τῆς εὐφραδείας του.

Μετὰ τὴν ἐκκρηξιν τῆς Ἑλληνικῆς ἐπαναστάσεως κατήλθεν εἰς Ἑλλάδα ζητῶν εὐκαιρίαν νὰ προσφέρῃ τὰς ὑπηρεσίας του. Ἄλλ' ἀπελι-

σθεῖς ἕνεκα τῶν διχονοιῶν αἰτινες ἐσπάρησαν τότε τὸν ἀγῶνα, ἀνεχώρησεν εἰς Παρίσιον. Ὡς ὁ Σολωμὸς ἐν τῷ Ὑμνῷ πρὸς τὴν Ἐλευθερίαν, οὕτω καὶ ὁ Κάλβος βαθέως ἀπετύπωσεν ἐντὸς τῶν στίχων του τὴν θλίψιν ἣν τῷ ἐνεποίησαν ἡ θέα τῶν ἐμφυλίων ῥήξεων. Τὸ «Φάσμα», μία ἐκ τῶν ᾠδῶν αὐτοῦ, ἐκ τοῦ αἰσθηματος τούτου ἐμπνέεται. Ποιητὴς καὶ στερούμενος τῆς δυνάμεως τοῦ Κάλβου, θὰ συνέθεταν ἴσως ἐπὶ τῆς αὐτῆς ὑποθέσεως ψυχρὸν τι σύμφυρμα ἐκ ῥητορικῶν παραινεσέων καὶ πατριωτικῶν θρηνησιῶν, περίπου κατὰ τὴν μέθοδον τοῦ Κοκκινάκη καὶ τοῦ Κανέλλου. Ἄλλ' ὁ Κάλβος διερρόφησε τὸ θέμα του εἰς εἰκονικὴν καὶ ἐμψυχον ὀπτασίαν, ὡς δεξιὸς ταχίτης. Οἱ Ἕλληνες τῆς Ἐπαναστάσεως εἶνε διὰ τὸν Κάλβον ὅτι ὁ ἴτερον διὰ τὸν μέγαν λυρικὸν τῶν Θηβῶν· τοὺς ἐξυμνεῖ, ἀλλὰ καὶ τοὺς νοουθετεῖ.

Ἐν Λονδίῳ εὐρισκόμενος ὁ Κάλβος ἐνομφεύθη Ἀγγλίδα, ἀποθανοῦσαν πρὸ τῆς καθόδου του εἰς Ἑλλάδα. Ἀπὸ τῶν Παρισίων μετέβη εἰς Κέρκυραν τῷ 1826, ἐνθα προσελήθη τὸ πρῶτον ὡς οἰκοδιδάσκαλος παρὰ τῇ οἰκαγενεῇ τοῦ Εὐτυχίου Ζαμπελίου. Ἐπεδίωκε νὰ διορισθῇ ὑπὸ τοῦ Γούλφορντ καθηγητῆς ἐν τῇ Ἰονίῳ Ἀκαδημίᾳ, ἀλλ' ἀποτυχὼν ἐσύστησεν ἴδιον σχολεῖον πρὸς τὸ ἔτος 1835 — 1836, εἰς ὃ ἐφοίτων πολλοὶ. Ἀπελάρθων ἐκ τῶν μαθητῶν του περὶ τὰ ἑκατὸν εἰκοσι διστήλα καὶ πλέον κατὰ μῆνα. Τὸ σχολεῖον διήρκεσε μέχρι οὐ διαρρίσθη καθηγητῆς τῆς φιλοσοφίας ἐν τῷ Ἰονίῳ Πανεπιστημίῳ⁽¹⁾. Ἀποφεύγων τὴν τύρβην, τὰς ὥρας του διήνυεν ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ἐν τῇ βιβλιοθήκῃ του συγγράφων καὶ μελετῶν. Ἦτο μέτριος τὸ ἀνάστημα, μελαγχροινός, μὲ μαύρους ὀφθαλμούς καὶ μεγάλην ῥίνα. Ἐτρεφεν ἰδιάζουσαν προτίμησιν πρὸς τὸ μέλαν χρῶμα, ὡς ἀρμολόμενον ἴσως πρὸς τὸ μελαγχολικόν του χαρα-

(1) Πολυτίμος τινὰς πληροφορίας περὶ τοῦ ἔθους καὶ τοῦ βίου τοῦ ποιητοῦ δεύειν εἰς τὴν ἐπιμένην τοῦ ἀξιότιμου ἐκ Λευκάδος βουλευτοῦ κ. Τσαλαμπᾶ, ὅστις ἐχρημάτισε μαθητῆς τοῦ Κάλβου. Πλὴν ταύτων ἐχρησίμευσεν εἰς ἐμὲ καὶ ἡ προταχθεῖσα βιογραφία αὐτοῦ ὑπὸ τοῦ φιλελεύθου λογιῶν κ. Σ. Δὲ Βιάζῃ ἐν τῇ πρὸ ὀκταετίας ἐκδόσει τῶν ᾠδῶν ἐν Ζακύνθῳ ὑπὸ Βεργίου Παρτάνη.

κτῆρός του, καὶ εἶχε τὴν μανίαν δι' αὐτοῦ νὰ ἐπιβρῆ τὰ ἐπιπλά του. Ἐξῆς μετὰ πολλῆς λιπότητος, ἀλλὰ καὶ περισσῆς ἀξιοπρεπείας. Τὸ εὐερίθιστον αὐτοῦ ὑπερέβαινε πᾶν ὄριον. Ὁ ἱστοριογράφος τῆς Ἑπτανήσου Χιώτης ἀναφέρει περὶ αὐτοῦ τὰ ἑξῆς: «Διορισθεὶς καθηγητῆς τῆς φιλοσοφίας ἐν τῇ Ἰονίῳ Πανεπιστημίῳ δὲν ἠδύνατο νὰ ἀκούσῃ εὐφημίας ὑπὲρ ἄλλων καθηγητῶν δι' ὃ ἀγανακτήσας εἰς χειροκροτήσεις τῶν μαθητῶν ὑπὲρ τοῦ καθηγητοῦ Ὀρέλου, παρητήθη τῆς θέσεως αὐτοῦ μεθ' ἧλας τὰς παρακλήσεις Κυβερνήσεως καὶ φίλων.» Καὶ ἐν ἄλλο παραδείγματι: Συνδέσας ἐν Κερκύρᾳ σχέσεις μετὰ τῆς οἰκογενείας τοῦ ἀρμοστοῦ, μετέβαινε συχνὰ πρὸς ἐπίσκεψιν του. Ἄλλ' ἄγνωστον διὰ τίνα λόγον δυσχερῆσθαις ἐναντίον τοῦ ἀρμοστοῦ, ἔπαυσε φοιτῶν εἰς τὸ παλάτιόν του, καὶ, τὸ περιεργότερον, ἀπέδωκε τὸν υἱὸν τοῦ ἀρμοστοῦ, μεταβάνας μίᾳ τῶν ἡμερῶν εἰς τὴν οἰκίαν του, διατάξας τὸν ὑπηρετὴν του μεγαλοφώνως, ὥστε νὰ ἀκουσθῆ ὑπὸ τοῦ ἐπισκέπτου, νὰ τῷ εἴπῃ ὅτι «δὲν εἶνε 'εὐ τὸ σπίτι!» Τὸ ἀκρόχολον αὐτοῦ καθίσταται, νομίζω, κατάδηλον καὶ ἐξ αὐτῆς τῆς ποιήσεώς του. Καὶ μὴ δὲν εἶνε αὕτη ἔμμεσος διαμαρτύρησις κατὰ τῆς γλώσσης, τῶν μέτρων, τῆς φράσεως, τῶν ἐν χρήσει τότε παρὰ τοῖς συμπατριώταις αὐτοῦ;

Τὸ ὑπερήφανον τοῦ χαρακτῆρος συνεφείλε τὸ ἀφιλοχρήματον αὐτοῦ. Ἄμα λαθῶν θέσιν, ἔπαυσε νὰ δέχεται διδάκτρα παρὰ τῶν μαθητῶν του. Οὐδὲ ἠνάγκαζεν αὐτὸν τὸ δέλεαρ τῆς ἀμοιβῆς νὰ ὑποφέρῃ τὰ ἐλαττώματά των. Μόλις ἐπέθετο περὶ τοῦ ἀδυνατοῦ τῆς εὐδοκίμησεως τοῦ μαθητοῦ, ἔγραψε πρὸς τοὺς γονεῖς, συμβουλεύων νὰ ἀποσύρῃσι τοῦ σχολείου τὸ τέκνον. Παρέδιδεν ἰταλιστῶν. Μεγάλη ἦτο ἡ εὐφράδεια αὐτοῦ καὶ ὅλος πρωτότυπος ἡ διδασκαλία του. Καὶ τὸ ἰδιόρρυθμον τοῦ Κάλβου ἀπὸ τῆς ποιητικῆς ἐξετείνετο μέχρι τῆς γραμματικῆς, τὴν ἑποικῆσαν ἐδίδασκεν. Ἦτο πολὺ γλωσσῶν καὶ πολυμαθῆς. Ἐδίδασκεν Ἑλληνικὰ, Λατινικὰ, Ἰταλικὰ, Γαλλικὰ, Ἀγγλικὰ, Φιλοσοφικὰ, Γεωγραφίαν, Ἀστρονομίαν. Μὲ διαβεβαίουσι πρὸς τούτοις ὅτι ἦτο κάτοχος καὶ τῆς Ἑβραϊκῆς. Εὐτυχῆς τις θνητός, τοῦ ὁποῦ ἡ ἱστορία ἀτυχῶς δὲν διεφύλαξε τὸ ὄνομα, διωρισθῆ καθηγητῆς τῆς Θεολογίας, ὑποθέτομεν, ἐν τῇ Ἰονίῳ Πανεπιστημίῳ τὰ μαθήματα ἕτινα ὁ κύριος οὗτος παρέδιδε, παρεσκευάζεν ἀπ' ἱσπέρως ὁ Κάλβος ἀφιλοκερδῶς καὶ, τὸ σπουδαιότερον, ἐν πάσῃ ἐχεμυθείᾳ.

Ἐπίπομεν ὅτι εἰς τὴν Ἑλλάδα κατῆλθε μετὰ τὸν θάνατον τῆς πρώτης συζύγου του, τῇ 1821. Ἐκ ταύτης ἀπέκτησε θυγάτριον, ἀποθανόν καὶ τοῦτο ἀάρω. Βαθεῖαν στοργὴν ἔστρεφεν ὁ Κάλβος πρὸς τὴν μητέρα του. Ἐν ὅσῳ αὕτη ἔζη, εἶπε ποτὲ πρὸς φίλον του, τὴν ἔβλεπε συχνὰ

εἰς τὸ ὄνειρόν του μετὰ τὸν θάνατόν της ἐπιπλε νὰ τὴν βλέπῃ. Τὸ βάθος τῆς υἱικῆς στοργῆς του ἀπετύπωσεν ἐν τῇ πρὸς τὸν ἄθανάτον φθῆ, ὡς δεικνύει ἡ περιπαθῆς αὕτη ἀναφώνησις:

Ὡ φωνή, ὦ μητέρα,
Ὡ τῶν πρώτων μου χρόνων
Σταθερὰ παρηγόρησις,
Ὅμοια' ἔπου μὲ βρέχεται
Μὲ γλυκὰ δάκρυα!

Καὶ σὺ στόμα ἔπου ἐπίλησα
Τόσαις φοραῖς, μὲ τόσῃ
Θερμοσάτην ἀγάπην,
Πόση ἄπειρος ἔβυσσος
Μὰς ξεχωρίζει!

Ἐπάρχει ἐν τῷ βίῳ τοῦ ἀρχαίου ποιητοῦ Ῥομαντικὸν ἐπεισόδιον ἕξιον τῶν σελίδων τοῦ Βερτέρου. Περιελοῦν εἰς ἀπόγνωσιν ἕνεκα τοῦ θανάτου πεφιλημένης ὑπάρξεως ἀπειραθῆ νὰ αὐτοκτονήσῃ δι' ἰσχυρᾶς δόσεως ὀπίου ἄλλ' ἐσώθη τῇ ἐγκαίρῳ συνδρομῇ τῶν φίλων. Τίς οἶδεν ἂν ἐγεννᾶτο χρόνους τινὰς βραδύτερον ἢ ἄλλως πως ἐφρόνει περὶ τῆς φύσεως καὶ τοῦ προσορισμοῦ τῆς ποιήσεως, τίς οἶδεν ἂν δὲν ἀπέρραον τῆς λύρας του στόνοι βαρῦθυμοι καὶ ἀπεισιδόσοι ἐλεγείαι, καὶ δὲν ἐχαιρέτιζε τὸν εὐεργετικὸν θάνατον ὡς ὁ Λεοπάρδης ἢ ὁ Δελκόντ Δελίλλ. Ἄλλ' ὁ Κάλβος, ἐν αἰς ἡμέραις ἔζη, δὲν ἠδύνατο νὰ παραγωνίρῃ τὴν ἀποστολήν του καὶ ἀφιέρωσεν πάσας τὰς χορδὰς τῆς λύρας του εἰς τὴν πατρίδα, ἐπικαλούμενος τοὺς ἀρχαίους θεοὺς καὶ ψάλλον τοὺς νέους ἥρωας αὐτῆς. Ἐχθρὸς τοῦ ἐπικουρισμοῦ, ἀπαξ μόνον ἐμφανίζει ἐν τῇ φθῆ «Εἰς τὰ Ψαρρὰ τὴν ἠδουπαθῆ μορφήν τοῦ φιλοπαίγμονος υἱοῦ τῆς Ἀφροδίτης, καὶ τοῦτο οἰοεὶ ἐν σχήματι ἐπιδιορθώσεως, ὅπως ἀποκηρύξῃ πανηγυρικότερον αὐτόν, καὶ ἐξάρῃ τὸ καθήκον, στωικῶς ἀντιτάσσων κατὰ τῆς κυριαρχίας τῶν αἰσθησέων τὴν δεσποτείαν τοῦ λόγου καὶ τὴν περιφρόνησιν τῆς ἡδονῆς. Εἶνε ὁ κατ' ἐξοχὴν ψάλτης τῆς Ἀρετῆς, κατανοῶν ταύτην οὐχὶ ὑπὸ τὴν χριστιανικωτέραν ἐκδοχὴν τοῦ ἀσκητισμοῦ καὶ τῆς ταπεινότητος, ἀλλ' ὑπὸ τὰς δύο καλλίστας αὐτῆς μορφάς, τὴν Ἀνδρίαν καὶ τὴν Δικαιοσύνην. Ἰδοὺ ἡποίας ἀρμονικὰς στροφὰς ἀπευθύνει πρὸς τὴν Ἀρετήν, καὶ ἡποία φωταυγῆ Ἠλύσια δημιουργεῖ διὰ τοὺς ἐναρέτους:

Δυστυχισμένα πλάσματα
Τῆς πλεον δυστυχισμένης
Φύσεως τελειόνομεν
Ἦνα θρῆνον καὶ εἰς ἄλλον
Πέφομεν πάλιν.

Ἦμεῖς κατεδικασθῆμεν
Ἄθλιοι, κοπιασμένοι,
Πάντα νὰ κατατρέχουμεν,
Ἄλλὰ ποτὲ δὲν φθάνομεν
Τῆν εὐτυχίαν.

Ἰσως (ἐὰν δὲν μὲ τρέψῃ
Ματαίᾳ ἐλπίς) εὕρισκεται
Μετὰ τὸν θάνατόν μου
Ἰλυκυτέρα ζωῆ
Καὶ μὲ προσμένει.

Ὅμως διατὶ ἐν ἔσπερε
Παντοῦ εἰς τὴν οἰκουμένην
Τῆν χαρὰν μὲ τὴν Ὀλίψιν
Τοῦ ἐπουρανίου Πατρὸς
Τὸ δικαίον χερί,

Διατὶ κ' ἐδῶ ἔπου μ' ἔρριψεν,
Ἦς τὴν ἀέριον σφαιραν,
Μίαν νὰ μὴν εὖρω τρέχουσιν
Διὰ μέ, μόνην μίαν βρῦσιν
Πορηγορίας:

Βρῦσιν! — Καὶ τὰ θαυμάσια
Τῆς Ἀρετῆς ἀέννα
Νερὰ δὲν βλέπω; χύνονται
Ποταμῶδιν τρυφῶν μου,
Τὴν γῆν ἀκεπάζου.

Ὡ ὀνητοί, ποτισθῆτε
Ἐὰν τὸ ὄσιον πίετε
Ρεῦμα, ὁ πόνος μὲ δάκρυα
Τῆν τράπεζαν, τὸ στομάχῳ σας
Ἄς βρέξῃ τότε.

Ἄς ἔλθῃ τότε, ἄς ἔλθῃ
Νὰ σᾶς περικυκλώσῃ
Μὲ σκοτεινὰ, βροντοῖα
Πεπυκνωμένα σύννεφα
Ἡ δυστυχία.

Μία δύναμις οὐράνιος
Εἰς τὴν ψυχὴν σας διδοί
Πτερὰ ἐλαφρά, καὶ ὑψόνεται
Λαμπρὸν τὸ μέτωπόν σας
Ἐπὲρ τὴν νύκτα.

Ἐπὸ τὰ Ὀλύμπια δώματα
Δροσερὸν καταβαίνει
Χαρὰς, ἐλέου φύσημα
Καὶ στεγνώνει τὰ δάκρυα,
Τὸν ἔρωτά σας.

Ἐκεῖ ἔπου ἐπατήσατε
Ἰδοὺ οἱ καρποὶ φυτρώου,
Καὶ τ' ἔσθη ἰδοὺ σκορπίζουσι:
Τὰ κύματα εὐτυχῆ
Τῆς μυριάδας.

Τῆς φιλίας αἱ χάριτες
Καὶ τοῦ Ἑρμῆος συμπλέκουσι
Χορῶν πλουσίους στεφάνους,
Ἰωμόν ἔχουν τὸν ὄριον σας
Καὶ τὸν δοξάζου.

Ἄν εἰς δικαίους ἔλθετε
Πολέμου, ἢ ἕνα μνηῆμα,
Μνηῆμα τίμιον εὕρισκετε,
Ἡ τῶν ὀριάμβων τ' ἄσματα,
Καὶ τὰ κλωνάρια.

Τὰ πολύχρυσά πέπλα
Καὶ τ' ἀρώματα ὁ Πλοῦτος,
Γλυκὸ ἢ Σοφία τὸ φίλημα
Σᾶς χαρίζει, ἐὰν ἦνε
Μὲ σᾶς ἡ εἰρήνη.

Ὡ Ἀρετῆ! πολῦτιμος
Θεά, σὺ ἡγάπας πάλαι
Τὸν Κίθαιρῶνα, σήμερον
Τὴν γῆν μὴ παραιτήσης
Τὴν πατρικὴν μου.

Ὡς τὸ μόνον πειστήριον τῆς ποιητικῆς εὐφυΐας τοῦ Κάλβου παρέμειναν εἰς ἡμᾶς αἱ «Ῥῶδαί» του, εἰκοσι τὸν ἀριθμὸν. Ἀδούσις ὀλίγη τε φίλη τε κατὰ τὸν ποιητὴν. Γνωρίζομεν ὅτι ὁ Κάλβος συνέγραψε φιλολογικὰ καὶ φιλοσοφικὰ συγγράμματα, μετέφρασε θεολογικὰς πραγματείας, συνέγραψε καὶ τραγωδίας ἰταλιστῶν τὰ πλεῖστα τούτων δὲν εἶδον τὸ φῶς τῆς δημοσιότητος. Ἐχρημάτισε πρὸς τούτοις καὶ συντάκτης Κερκυραϊκῶν ἐφημερίδων. «Εἰς τὸ ἐρχόμενον ἔτος, ἐὰν μοῦ φθάσῃ ἡ ζωῆ, σημειοὶ ὁ Κάλβος ἐν τέλει τῆς συλλογῆς τῶν Ῥῶδων του, καὶ ἡ τύχη μοῦ δώσῃ ἀρκετὴν ἡσυχίαν, θέλω ὡς παράδειγμα προβάλλει στίχους ἡρωϊκοὺς—οὕτως ἀπεκάλει τὸν δεκαπεντασύλλαβον στίχον διερρυθμισμένον κατὰ τὰς μετρικὰς ἀρχὰς του—ὑμνοῦντας τοὺς κατὰ τῶν ἀνηλεῶν τυράννων τῆς πατρίδος θριάμβους τοῦ Σταυροῦ. Κατὰ δὲ τὸ παρὸν ἄλλους παρὰ τοὺς ἀνωθεν δὲν δύναμαι νὰ προσφέρω.» Ἡ ζωὴ θὰ ἐφθάνεν εἰς τὸν Κάλβον, ἂν ἡ τύχη τῷ παρεῖχε τὴν ἀσυχίαν, τὴν ἡποίαν ἠύχετο ὁ ποιητῆς, τὴν γαλήνην, ἀπαραίτητον στοιχεῖον τῆς ποιητικῆς δημιουργίας. Ἄλλ' αἱ ἀπηχῆσεις τῆς ἐπταχόρδου λύρας δὲν ἐμαρτο νὰ παραταθῶσιν ἐπὶ πολὺ. Μετὰ πολλῶν ἐτῶν διαμονὴν ἐν Κερκύρᾳ, ἀπολέσας τὴν θέσιν του, μόλις προσεπορίζετο τὸ ζῆν ἐξ ἰδιαιτέρων παραδόσεων. Ἐπαυσε νὰ γράφῃ στίχους. Κατὰ τὸ 1859 ἀπῆλθε τῆς νήσου, πτωχός, πάσχων τοὺς ὀφθαλμούς, κατατροχόμενος ἐν τῶν θλίψεων. Καταπονηθεὶς ἐκ τῆς δυστυχίας, ἐπανέκαμψεν εἰς Λονδίνον, ἐνθα περὶ τὸ τέλος τοῦ βίου του συνῆψε καὶ δευτέρον γάμον. Ἀπεβίωσεν ἐν Λονδίῳ τῇ 1869. Ἡ Ἑλλάς δὲν ἐπένησε τὸν θάνατόν του. Αὕτη ἡ ποίησις, ἥτις ἄλλοτε διὰ τῆς σεναρᾶς φωνῆς τοῦ Βαλαωρίτου ἐθρήνησε τὸν θάνατον τοῦ Σολωμοῦ, ἐτήρησε σιγὴν διὰ τὸ ἀγνόητον τῶν τέκνων τῆς. Παράδοξος τύχη ποιητοῦ, ἀφιέρωσαντος πάσας τὰς χορδὰς τῆς λύρας του εἰς τὴν πατρίδα, καὶ ὑπὲρ πάντας λησμονηθέντος ὑπὸ τῆς πατρίδος.

Αἱ πρῶται δέκα Ῥῶδαί τοῦ Κάλβου, ὑπὸ τὸν τίτλον «Ἡ λύρα» ἐξεδόθησαν τὸ πρῶτον ἐν Γενεύῃ τῇ 1824, αἱ δὲ λοιπαὶ δέκα ἐν Παρισίοις τῇ 1826. Ἀμφότεραι ἔτυχον γαλλικῆς μεταφράσεως ὑπὸ δύο ἐκ τῶν ἀρίστων Σινολόγων τῆς ἐποχῆς. Τοιαύτη ἐκτίμησις πρὸς ἑλληνα ποιητὴν δὲν ἦτο ἀπροσδόκητος ἐν ἐποχῇ καθ' ἣν ὁ φιλελληνισμὸς ἤκμαζεν ἐν Ἑυρώπῃ, καὶ ἡ Γαλλικὴ Ἀκαδημία ὡς θέμα τοῦ ἐτησίου ποιητικοῦ διαγωνίσματος αὐτῆς ὠρίζε τὴν «Ἐπανάστασιν τῶν Ἑλλήνων.» Τὰ ποιήματα τοῦ Κάλβου ἐκέρδιζαν, ὑποθέτω, ἐν μεταφράσει εἰς γλώσσαν ἔθνους, οὐτινος οἱ πολῖται ἦσαν ὠριμώτεροι τῶν συμπολιτῶν τοῦ Κάλβου πρὸς κατανόησιν αὐτῶν. Ὅτε πρὸ ἐπταετίας ἡ κυρία

Ἄδ' αὖ ἐδημοσίευσε τῆ συνεργασίᾳ τοῦ κ. Δ. Βικέλα τὸ «Περὶ πυγχρόνων ἐλλήνων ποιητῶν» βιβλίον τῆς ἀπὸ τοῦ Ρήγα μέχρι τοῦ Δ. Παπαρηγοπούλου, παρέβηκεν ἐν αὐτῷ διάφορα ἀποσπάσματα νεοελληνικῶν στίχων ἐν γαλλικῇ μεταφράσει εἰς τὸ πεζόν. Καθ' ἃ ἤκουσα διαβεβαιούμενον ἐκ πηγῆς ἀξιοπίστου, τὴν βαθυτέραν ἐντύπωσιν ἐπροξένησαν παρὰ τοῖς γάλλοις ἀναγνώσταις τοῦ βιβλίου τὰ ἐκ τῶν ᾠδῶν τοῦ Κάλβου παρατεθέντα ἀποσπάσματα. Ἡ «Ζάκυνθος» καὶ ὁ «Ὠκεανός», ἀπὸ ἀγαθῶν τοῦ ἀσυνήθους γλωσσικοῦ καὶ μετρικοῦ ἐνδύματος, εἶναι τὰ καθιστὰ παρ' ἡμῖν δυσεξιχνίαστα καὶ ἀμφισβητήσιμα, ἐπέλαμψαν ἐν ὄλῃ τῇ δυνάμει καὶ τῷ πλούτῳ τῆς ἐμπνεύσεως αὐτῶν. Ἀμφότερα εἰς ἀπὸ τοῦ λόγου ὡδαὶ παρέχουσιν ἐπαρκῆ ἰδέαν τῆς ποιήσεως τοῦ Κάλβου καὶ ὑπὸ τὴν ἐντονωτέραν καὶ ὑπὸ τὴν τρυφερωτέραν αὐτῆς ὄψιν. Ἀλλὰ τὸ κάλλος αὐτῆς ἀποκαλύπτεται εἰς μόνον τὸν διεξερχόμενον ὁλόκληρον τὴν σειράν τῶν εἰκοσιν ᾠδῶν, καθὼς τὰς ἔχω ὑπ' ὄψιν μου ἐν τῇ πενιχρῇ ἐκδόσει τῆς Ζακύνθου. Αἱ ᾠδαὶ ἀποτελοῦσι λυρικὸν οἶον μεθ' ἐνόητος σύνθεμα, περιέχον ἀρχὴν καὶ τέλος, καὶ ἀνακυκλούμενον περὶ τὴν αὐτὴν κεντρικὴν ἰδέαν. Ἐν αὐτῷ αἱ εἰκόνας τῆς ἑλληνικῆς ἱστορίας καὶ τῆς ἑλληνικῆς φύσεως, οἱ θρίαμβοι τῶν πολέμων, μεγάλαι ἀναμνήσεις καὶ μεγάλαι σκηναὶ συμπλέκονται ἐν ἀλληλουχίᾳ διὰ καινοφανοῦς λαμπρότητος ἐν τῷ χρωματισμῷ, ἀποτελοῦσαι πίνακας περιβαλλομένους ὑπὸ χρυσοῦν πλαισίων. Καὶ πάντοτε ἐν τῷ ἀκρῷ ἐκάστου πίνακος, ὡς ποτε ὁ Φειδίας ἐγραφεν ἐπὶ τῆς ἀσπίδος τῆς Ἀθηνᾶς τὴν εἰκόνα του, ἀναφαίνεται ἡ μορφή τοῦ ποιητοῦ ἐνθους ἐκ παντὸς γενναίου καὶ μεγάλου. Λέγεται ὅτι ὁ κιθαριστὸς Τιμόθεος διὰ τῆς χρήσεως ἀντιρρόπων μελῶν, ἄλλοτε μὲν διηγείρεν ἐν τῷ μεγάλῳ Ἀλεξάνδρῳ τὸν πόθον τῶν συμποσίων, ἄλλοτε δὲ τὸν πόθον τῶν ὅλων συμφώνως πρὸς τὸ ἐκάστοτε τινιζόμενον μέλος· ἀλλ' ὁ Κάλβος οὐδέποτε μεταβάλλει τὸν τόνον τοῦ ἔσματος του· ἐν αἰσθημα διαρμηνεύει, ἐν αἰσθημα ἐμπνέει· τὸν ὑπὲρ τῆς πατρίδος ἐνθουσιασμόν. Ἰβίς τοῦ ἱεροῦ λόγου τὴν θυσίαν ἐν Δραγατσάνῳ, εἰς τὰς σφαγὰς τῆς Χίου, εἰς τὴν ὁλοκαύτως τῶν Ὑαρρῶν, εἰς τὴν ἐκδίκησιν τοῦ Κανάρη, τὰ τρόπαια τῶν ναυτικῶν νήσων, τὸν θάνατον τοῦ Βύρωνος, εἰς ἕκαστον θρίαμβον καὶ εἰς ἕκαστον ὀλεθρον ἀφισοῖ καὶ ἴδιον ἔσμα. α' Ὁ βωμὸς τῆς πατρίδος, ἡ εἰκοστὴ καὶ τελευταία ὡδή, εἶνε ποιήμα ἄξιον τοῦ Καλλίνου, τοῦ ποιητοῦ τῶν ἀρχαίων Ἰώνων. Ἐν αὐτῷ ὁ Κάλβος παροτρύνει τοὺς Ἕλληνας νὰ θυσιάσωσι τὰ πάντα ὑπὲρ τῆς πατρίδος· τὸ ποίημα διακρίνει λιτότης ἐκφράσεως ἀσυνήθους εἰς τὸν ποιητὴν τοῦ «Ὠκεανού.» Νομίζεις ὅτι πρὸ τοῦ

βωμοῦ τῆς κινδυνευούσης πατρίδος πρῶτος ὁ Κάλβος ἐγκαταλείπει, ὡς περιττὰ τὰ πλούσια κοσμήματα τῆς Μούσης του, καὶ ἀποθέταν τὴν λύραν του, ἀναλαμβάνει τὴν σάλπιγγα τοῦ Φερραίου. Ἀλλὰ τὸ στοιχεῖον τοῦ Κάλβου εἶνε ἡ θάλασσα. Ἐπὶ τῶν γλαυκῶν κυμάτων τῆς Μεσογείου νήχεται ἡ ὡδή του, ὡς ἀτίθαστος Παλάτιος. Εἰς τὰ «χλωρά, μωσχοβολούντα νησιὰ» τοῦ Αἰγαίου Πελάγους, εὐτυχημένα χῶματα, ὅπου ἡ χαρὰ καὶ ἡ εἰρήνη πάντα ἐκατοίκουν, ἐπιφυλάσσει τὰς ὠραιότερας στραφάς του, καὶ εἶνε ὁ κατ' ἐξοχὴν ὕμνογράφος τῶν νήσων τοῦ Αἰγαίου, ὡς παρ' ἡμῖν τοῖς νεωτέροις ὁ μόνος ἀφιερωδὺς ὑπὲρ αὐτῶν ἀξίους στίχους, καθ' ὅλους διάφορον τρόπον, εἶνε ὁ κ. Ἀριστομένης Προβελέγιος. Γ'. Ὁ Κάλβος περιέβαλε τὴν ποιήσιν αὐτοῦ ἰδιόρρυθμον, σχεδὸν ἀυθαίρετον ἔνδυμα. Οὐδέ τις ἐξύμνησεν ὀρθοδόξοτερον αὐτοῦ τὴν ἑλληνικὴν ἐπανάστασιν, καὶ ὁμοίως οἱ στίχοι του κρίνονται ὡς στίχοι σχισματικοῦ καὶ κίρσειάρχου. Ἀφ' ἑαυτοῦ ὁ Ἕλληνας ἀπέλασε τὸ αἰσθημα τῆς ἀρχαίας προσωδίας καὶ τὸν χρόνον διεδέχθη ἐν τῇ στιχουργίᾳ ὁ τόνος, ὁ τετράμετρος ἰαμβικός, ὁ κοινῶς καλούμενος δεκαπεντασύλλαβος, κατέστη βαθμωτὸν ὁ κατ' ἐξοχὴν τύπος ὑφ' ὃν ἡ ἑλληνικὴ φαντασία διεμύρφωσε τὰ πλάσματά της, ἡ κυψέλη ἐν τῇ ὁποίᾳ ἡ ἔθνικὴ ποίησις ἐκάστοτε ἀπέθηκε τὸ μέλι της. Ὁ στίχος τὸν ὁποῖον ἐν ἀρχῇ καταφρόνουν οἱ Βυζαντινοὶ λογιώτατοι καὶ ὁ Ἰζέπτης μεταχειριζόμενος ἐστιγματίζεν ὡς ἀγοραῖον καὶ ἀγυρτικόν, ἐπεβάλλετο λεληθότως ἐν τῇ κοινῇ συνειδήσει, ὑπερβάλλων εἰς κάλλος καὶ εἰς εὐγένειαν τὰ παραμένοντα μάταια λείψανα τῆς ἀρχαίας μετρικῆς. Ἐντονος καὶ ἀπαλός, χαρμῆς καὶ θλιβερός, εὐάριστος εἰς πᾶν εἶδος ποιήσεως, εἶνε τὸ ῥυθμικώτατον καὶ ἐκφραστικώτατον τῶν μέτρων ἐκ τῶν θεληγόντων, τὰ ὅσα καὶ συγκινούντων τὰς καρδίαις ἡμῶν. Ἀλλὰ καὶ τὰ ἄλλα ποικίλα μέτρα, εἰς ἃ πλουτεῖ ἡ νεωτέρα στιχουργία, ὁποιαδήποτε καὶ ἂν εἶνε ἡ καταγωγὴ των, εἴτε ἐσχηματίσθησαν ἐκ τῶν ἀρχαίων εἰδῶν καὶ συστημάτων, εἴτε ἄλλως πως παρεισήχθησαν, ἐπολιτογραφήθησαν εἰς τὴν χώραν μας, θεραπευτικὰ, εὐάρεστα, γνώριμα εἰς τὰ ὅσα. Καὶ ἡ πολυτέλγητος Ρίμα, ἡ ἡμετέρα δημοσκοταλῆξια, κατὰ τοὺς μὲν παιδαριώδεις ἢ βαρβαρικὸν παιγνιον, ἀνάξιον τοῦ μεγαλείου καὶ τῆς εὐγενείας τῆς τέχνης, κατὰ τοὺς δὲ ἀπορριούσα ἐξ αὐτοῦ τοῦ χαρακτῆρος τῆς νεωτέρας Μούσης, σύμβολον τοῦ ἐνδομύχου καὶ ὀνειροπόλου αὐτῆς, ἀδιὰ τῆς ἐπανελεύσεως τοῦ αὐτοῦ ἤχου ἐπανέλαβουσα ἐκάστοτε τὴν ψυχὴν εἰς ἑαυτήν, ἡ Ρίμα ἐχρησιμοποίηθη ἐν πολλοῖς καὶ ὑπὸ τῶν ἡμετέρων ποιητῶν. Ἀλλ' ἡ Μούσα τοῦ Κάλβου

ἀνεφάνη ὡς ζῶσα διαμαρτύρησις ἐναντίον τῶν δημωδῶν ῥυθμῶν, τῶν γνωρίμων μέτρων καὶ τῆς διασκοπεστικῆς ὁμοιοκαταληξίας. Εἶνε ἀναμφισβήτητον ὅτι ἡ μελέτη τῆς ἰταλικῆς ποιήσεως ἀρρύνωντος ὑπεβοήθησεν αὐτὸν εἰς τὴν ἐπανάστασιν κατὰ τοῦ στιχουργικοῦ καθεστώτος. Ἀλλ' ὅπως καὶ ἂν ἐδημιούργησε τὴν μετρικὴν του, καὶ ἄλλοθεν ἂν παρέλαβε τὰς βάσεις της, τὸ ἀληθές εἶνε ὅτι πρῶτος καὶ μόνος ἐφῆρμωσεν αὐτὴν ἐν τῇ κατ' ἡμᾶς ποιήσει.

(Ἔπεται συνέχεια) ΚΩΣΤΗΣ ΠΑΛΑΜΑΣ.

ΦΡΟΜΩΝ ΚΑΙ ΡΙΣΛΕΡ
ΜΥΣΙΣΤΟΡΗΜΑ ΛΑΦΟΝΣΟΥ ΩΩΔΕ
Μετὰφρασις Σ. Ἀννίνου.

(Συνέχεια ἰδε προηγουμένον φύλλον.)
Εἰς τὴν κεφαλὴν τῆς Ποθητῆς ἤτις τῇ ἐφαίετο ἑλαφροτέρα τοῦ συνήθους ἐγένετο αἴφνης μεγάλη κίνησις λογισμῶν καὶ ἀναμνήσεων. Πᾶσα ἡ ἀπομεικρυσμένη ζωὴ της ἐφάνη πλησιάζουσα. Καὶ τὰ ἐλάχιστα περιστατικὰ τῆς παιδικῆς της ἡλικίας, σκηναὶ τινες ἃς δὲν εἶχεν ἐννοήσει, λόγοι οὓς εἶχεν ἀκούσει ὡς ἐν ὄνειρῳ, ἀναπαρίσταντο εἰς τὸν νοῦν της.
Ἡ νεανίς ἐξεπλήττετο, ἀλλὰ δὲν ἐπτοεῖτο. Ἦγνυε ὅτι πρὸ τοῦ μεγάλου ἐκμηδενισμοῦ τοῦ θανάτου ἐπέρχεται συχνάκις στιγμὴ τοιαύτη παραδόξῳ ὑπερβολικῆς διεγέρσεως, ὡσανεὶ τὸ ὄν ὁλόκληρον ἐνέτεινε πάσας αὐτοῦ τὰς ἰδιότητας καὶ τὰς δυνάμεις κατὰ τὸν τελευταῖον λεληθότα ἀγῶνα.
Ἀπὸ τῆς κλίνης ἐβλεπε τὸν πατέρα της καὶ τὴν μητέρα της, τὴν μὲν πλησίον της, τὸν δὲ ἐντὸς τοῦ δωματίου τῆς ἐργασίας, οὐτινος εἶχεν ἀφεθῆ ἡ θύρα ἀνοικτῆ. Ἡ κυρία Δελομπέλ ἔκειτο ἐπὶ τῆς καθέδρας ἐν τῇ χαύνη στάσει τῆς μακρῆς κοπώσεως, εἰς ἣν ἐπὶ τέλος ὑποκύπτει τις, πᾶσαι δὲ αἱ πληγαὶ, τὰ μεγάλα τραύματα τῆς σπᾶθης, δι' ὧν ἡ ἡλικία καὶ αἱ ὀδύνας σημεῖοι τὰ γηράσαντα πρόσωπα ἐφαίνοντο θλιβερά καὶ ἀνεξάλειπτα ἐν τῇ χαλαρώσει τοῦ ὕπνου. Κατὰ τὴν ἡμέραν ἡ θέλησις, αἱ διαφοροὶ ἀσχολίαι ἐπιθέτουσιν οἰανὲι προσωπίον ἐπὶ τῆς ἀληθοῦς ἐκφράσεως τῆς μορφῆς· ἀλλὰ τὴν νύκτα αὕτη ἐπανερχεται εἰς τὴν φυσικὴν της κατάσταση. Κατ' ἐκείνην τὴν ὥραν αἱ βαθεῖαι ρυτίδες τῆς ἀγαθῆς καὶ ἀξίας γυναικός, τὰ ἐρυθρά της βλέφαρα, ἡ ἀραιὰ καὶ λευκανθεῖσα παρὰ τοὺς κροτάφους κόμη, ἡ σύσπασις τῶν ἐκ τῆς ἐργασίας βασανισθεῖσων ταλαιπωρῶν χειρῶν της, τὰ πάντα ἐφαίνοντο καὶ ἡ Ποθητὴ εἶδε τὰ πάντα. Ἐπόθει νὰ ἔχη περισσοτέραν δύναμιν ὅπως ἐγερθῆ καὶ ἀσπασθῆ τὸ ὠραῖον ἐκεῖνο καὶ

γαλήνιον μέτωπον, ὅπερ αἱ ρυτίδες ἠυλάκωνον ἀλλὰ δὲν ἠμαύρουν.
Ὡς ἀντίθεσις, διὰ τῆς ἡμεκλείστου θύρας ὁ ἐνδοξὸς Δελομπέλ ἐνεφανίζετο πρὸς τὴν θυγατέρα του ἐν μιᾷ τῶν ἀγαπητῶν του στάσεων. Καθήμενος καὶ ἐστραμμένον ἔχων τὸ σῶμα κατὰ τὰ τρία τέταρτα πρὸ τῆς τραπέζης τῆς ἐπεστρωμένης διὰ μακρὰς ὁδόνος ἐνθα παρετίθετο τὸ δειπνὸν του, ἔτρωγεν ἐνῶ ταύτοχρόνως ἀνεγίνωσκε φυλλάδιον στηριζόμενον ἀντικρῦ του ἐπὶ τῆς φιάλης τοῦ ὕδατος. Ὁ μέγας ἀνὴρ εἶχε υἱολίς ἐπιστρέψει—ὁ κρότος μάλιστα τῶν βρημάτων του πιθανῶς εἶχεν ἀφυπνίση τὴν ἀσθενῆ—καὶ διεγερμένος εἰσέει ἐκ τῆς κινήσεως καὶ ἐκ τῆς διεξαγωγῆς λαμπρῆς θεατρικῆς παραστάσεως εἰδείπει μόνος σοβαρῶς, μεγαλοπρεπῶς, φέρων τὴν καλῶς προσαρμοζομένην εἰς τὸ σῶμά του καινουργῆ ρεδιγκόταν, μὲ τὸ μακτρὸν δεδεμένον ὑπὸ τὸν πῶγωνα, μὲ τὴν κόμην τεχνηέντως ἠνωθωμένην διὰ τοῦ πεφυρακτωμένου σιδήρου.
Διὰ πρώτην φοράν ἐπὶ ζωῆς της ἡ Ποθητὴ παρετήρησε τὴν φανεράν δυσαναλογίαν ἣτις ὑπῆρχε μετὰ τῆς μητρὸς αὐτῆς, ἐξηνητημένης, πενιχροτάτην ἐνδεδυμένης περιβολὴν ἣτις τὴν ἐκκμνε νὰ φαίνεται ἔχνοτέρα καὶ ὠχροτέρα, καὶ τοῦ πατρὸς της εὐδαίμονος, καλῶς τριφομένου, ἀργοῦ, γαλήνιου, μὴ ἔχοντος συνείδησιν. Δι' ἑνὸς βλέμματος ἐνόησε τὴν ὑπάρχουσαν μετὰ τῶν δύο αὐτῶν ὄντων διαφορὰν. Ὁ κύκλος τῆς συνηθείας ἐντὸς τοῦ ὁποίου τὰ τέκνα κατανατῶσι νὰ μὴ βλέπωσι πλέον πολὺ καθαρά, διότι οἱ ὀφθαλμοὶ τῶν ἐξοικειοῦνται εἰς τὸ ἰδιαίτερον του φῶς, ἐξηφανίσθη αἴφνης δι' αὐτὴν. Ἐβρανε νῦν τοὺς γονεῖς της εἰς ἀποστάσεως, ὡς νὰ ἀπειμακρύνετο ἀνεπαισθῆτως ἐξ αὐτῶν. Καὶ ἦτο βάσανος ἐπιπρόσθετος ἡ ἀξυδέρκεια αὕτη τῶν τελευταίων της στιγμῶν. Τί ἐμελλον νὰ γείνωσιν ἀφοῦ αὕτη ἤθελεν ἀποθάνει; Ἡ ἡ μήτηρ της θὰ εἰργάζετο πολὺ καὶ θ' ἀπέθνησκεν ἐκ τοῦ κόπου, ἢ ἡ ἀτυχῆς γυνὴ θὰ ἠκαγκάζετο νὰ διακόψῃ πάσαν ἐργασίαν, ὁ δὲ ἐγώιστῆς σύντροφός της, πάντοτε κατελιημένος ἐκ τῆς θεατρικῆς φιλοδοξίας του θ' ἀφινεν ὡστε νὰ ἐξολισθῆσων ἀμφοτέροι εἰς τὴν ἐσχάτην πενίαν, τὸ ζοφερόν βάρβαρον, ὅπερ εὐρύνεται καὶ βαθυνεταί ἐτι μάλλον ὅσω τις κατέρχεται.
Δὲν ἦτο ἐν τούτοις κακός, ὡς εἶχεν ἀποδείξει πολλάκις. Κατείχετο μόνον ὑπὸ τυφλώσεως μεγάλης, ἣν οὐδὲν ἠδύνατο νὰ ἐξαλείψῃ. Ἐσυλλογίσθη ν' ἀποπειραθῆ αὐτὴ, ἐσυλλογίσθη πρὶν ἀπέλθῃ—καὶ κατὶ τῆς ἔλεγεν ἐνδομύχως ὅτι ἐμελλε ν' ἀπέλθῃ μετ' ὀλίγον—ν' ἀποσπᾶσῃ τὸν πυκνὸν πίπλον, ὃν ὁ ταλαιπωρὸς πατὴρ της ἐκράτει ἐκουσίως καὶ διὰ τῆς βίας πρὸ τῶν ὀφθαλμῶν του.
Χεῖρ ἐλαφρὰ, φιλόστοργος ὡς ἡ ἰδικὴ της ἡ-

δύνατο μόνη ν' αναλάβη τήν τριαύτην ἐγχείρησιν.

Μόνη αὐτὴ ἐδικαιούτο νὰ εἶπῃ πρὸς τὸν πατέρα της :

— Κέρδιζε τὸ ψωμί σου! . . . παραιτήσε τὸ θέατρον!

Ἐπειδὴ δὲ ὁ καιρὸς ἐπαίγειν, ἡ Ποθητὴ Δελομπέλ ὠπλισθὴν μετ' ὄλον αὐτῆς τὸ θάρρος καὶ τὸν προσεκάλισε σιγᾶ :

— Μπαμπά . . . μπαμπά! . . .

Ἀμέσως ἄμα ἤκουσε τὴν πρόσκλησιν τῆς θυγατρὸς τοῦ ὁ μέγας ἀνὴρ προσέδραμε μετὰ σπουδῆς. Εἶχε παρασταθῆ τὴν ἐσπέραν ἐκείνην διὰ πρώτην φοράν εἰς δραματικόν τι ἔργον ἐν τῷ θεάτρῳ Ἀμπιγνύ, ἐπανήλθε δ' ἐκ τῆς παραστάσεως ἐξημμένος, ἠλεκτρισμένος. Τὰ πολύφωνα, οἱ χειροκροτοῦντες ἐγκάθετοι, αἱ εἰς τοὺς διαδρόμους συνδιαλέξεις, πᾶσαι αἱ ἐξάπτουσαι τὴν φαντασίαν τοῦ ἐρεθιστικαὶ λεπτομέρειαι εἶχον συντελέσει ζωνηῶς εἰς τὴν αὐξήσιν τῆς πλάνης τοῦ.

Ἐσῆλθεν εἰς τὸν θάλαμον τῆς Ποθητῆς ἀκτινοβολῶν, ἐξάσιος, κρατῶν τὴν λυχνίαν διὰ τῆς χειρὸς, εὐθυτενέστατος, μετ' ἑκείνην εἰς τὴν κομμοδὸχον.

— Καλησπέρα, Ζιζή, εἰπὲν. Ἐξυπνη εἶσαι! . .

Καὶ οἱ λόγοι τοῦ εἶχον τόνον τινὰ φαιδρῶν, ὅστις ἀντήχει παραδόξως ἐν τῷ μέσῳ τῆς πείρῃ μελαγχολίας.

Διὰ τῆς χειρὸς ἡ Ποθητὴ ἔνευσε αὐτῷ νὰ σιωπήσῃ, δεικνύουσα τὴν κοιμωμένην κυρίαν Δελομπέλ.

— Ἀπόθεσε τὴν λυχνίαν ἐκεῖ ἐπάνω. . . Θέλω νὰ σοῦ ἡμιλήσω.

Ἡ διακεκομμένη ἐκ τῆς συγκινήσεως φωνὴ τῆς τὸν ἐξέπληξε, καθὼς ἐπίσης καὶ οἱ ὀφθαλμοὶ τῆς, διεσταλμένοι πλέον τοῦ συνήθους, φωτιζόμενοι ὑπὸ βλέμματός διαπεραστικοῦ, ὅπερ οὐδέποτε ἄλλοτε εἶχε παρατηρήσει εἰς αὐτοὺς.

Δελιῶν ὥσπου ἐπλησίασε πρὸς αὐτήν, μετ' ἑκείνην εἰς τὴν χεῖρα διὰ νὰ τῆς τὴν προσφέρῃ, μετ' ὅτ' ἔστυμα προσπεποιημένον, τριζόντων τῶν καινουργῶν αὐτοῦ ὑποδημάτων, τοῦ ὅπερ αὐτὸς ἐθεώρει ἀριστοκρατικώτατον. Προφανῶς ἡ στάσις τοῦ ἐδήλου στενοχωρίαν, ἦτις ἀνομιφισθῶς προήρξετο ἐκ τῆς μεγάλης ἀντιθέσεως τῆς ἐπικρατουμένης μεταξὺ τῆς καταφώτου καὶ θορυβώδους πλατείας τοῦ θεάτρου ἐξ ἧς πρὸ ὀλίγου εἶχεν ἀπέλθει καὶ τοῦ μικροῦ ἐκείνου τῆς ἀσθενοῦς κοιτῶνος, ἐνθα ὁ κρότος καὶ τὸ φῶς μετριαζόμενα ἐθνησκον ἐντός πυρετώδους ἀτμοσφαιρας.

— Τί ἔχεις κόρη μου; ἠρώτησεν. Μήπως πάσχεις περισσώτερον;

Διὰ κινήσεως τῆς μικρᾶς ὠχρᾶς κεφαλῆς τῆς ἡ Ποθητὴ ἀπήντησεν ὅτι τῷ ὄντι ἠσθάνετο ἐαυτήν πολὺ πάσχουσαν καὶ ὅτι ἠθέλησε νὰ

τοῦ ἡμιλήσῃ ἐκ τοῦ πλησίον, πολὺ πλησίον. Ἀφοῦ δὲ ὁ μέγας ἀνὴρ προσήγγισεν εἰς τὸ προσκεφάλαιόν τῆς, ἀπέθηκε τὴν καιούσαν χεῖρά τῆς ἐπὶ τοῦ βραχίονός τοῦ καὶ ἐψιθύρισε εἰς τὸ ὄς τοῦ μερικᾶς λέξεις. . . Ἦτο πολὺ κακὰ, πάρα πολὺ. Συνησθάνετο ὅτι ὀλίγον ἐμελλεν ἀκόμη νὰ ζήσῃ.

— Λοιπὸν, πατέρα, θὰ εὐρεθῆς μόνος μετ' ἡμαμά . . . Μὴ τρέμῃς ἔτσι! . . . Τὸ ἐγνώριζες ὅτι αὐτὸ τὸ πράγμα ἐμελλε νὰ ἐπέλθῃ καὶ μάλιστὰ πολὺ γρήγορα . . . Ἦθελα μόνον νὰ σοῦ εἰπῶ ὅτι ἀφοῦ πᾶγω ἐγώ, ἡ μαμά δὲν θὰ εἶνε ἰκανὴ νὰ κερδίξῃ, ὅτι χρειάζεται διὰ τὸ σπίτι. . . Κῦτταζε πόσον εἶνε ὠχρὰ καὶ καταβεβλημένη.

Ὁ ἠθοποιὸς παρετήρησε τὴν « ἀγίαν γυναῖκά του » καὶ ἐφάνη λίαν ἐκπληκτός διότι τῷ ὄντι εἶχε τριαύτην ὄψιν Ἀλλ' ἐπαρηγορήθη διὰ μιᾶς σκέψεως ἐγωιστικῆς.

— Ποτὲ δὲν ἦτο πολὺ γερὴ!

Ἡ παρατήρησις αὕτη καὶ ὁ τόνος δι' οὗ ἐλέγητο ἐξήρθεσαν τὴν Ποθητὴν καὶ ἐκράτυναν ἐτι μᾶλλον τὴν ἀπόφασίν τῆς. Ἐξηκολούθησε λοιπὸν ἀνηλεῆς φαινομένη πρὸς τὰ ὄνειροπολήματα τοῦ ἠθοποιῦ :

— Τί θὰ γίνετε καὶ οἱ δύο σας ἀφοῦ ἐγὼ δὲν θὰ ὑπάρχω πλέον; . . . Ναι, τὸ εἰξούρω ὅτι ἔχεις πολὺ μεγάλης ἐλπίδας, ἀλλ' ἀπέχουν πολὺ ἀπὸ τοῦ νὰ πραγματοποιηθοῦν. Τὰ ἀποτελέσματα τὰ ὅποια ἀναμένεις πρὸ τούτου καιροῦ ἐνδέχεται ἀκόμη νὰ βραδύνουν καὶ εἰς τὸ ἐξῆς πῶς θὰ κάμετε; Ἀκουσε, καλὴ μου πατέρα, δὲν θέλω νὰ σὲ λυπήσω. . . Ἀλλὰ μού φαίνεται ὅτι κατὰ τὴν ἡλικίαν ὅπου ἔχεις καὶ ὅπως εἶσαι νοήμων θὰ ἦτο εὐκόλον. . . Ὁ κ. Ρίσελ δὲν θὰ ἤθελε καὶ καλλίτερον, εἶμαι βεβαία! . . .

Ἐλάλει βραδέως, μετὰ κόπου, ἐκζητοῦσα τὰς λέξεις, παρεμβάλλουσα μεταξὺ ἐκάστης φράσεως μακρὰ διαλείμματα σιγῆς, ἕτινα ἤλπιζε πάντοτε νὰ ἴδῃ πληρούμενα ὑπὸ νεύματός τινος ἢ ἀναφωνήσεως τοῦ πατρὸς τῆς. Ἀλλ' ὁ ἠθοποιὸς δὲν ἠνύθει. Ἰκροῦτο, τὴν ἐβλεπε μετὰ τοὺς χονδρούς στογγύλους ὀφθαλμούς τοῦ συναισθανόμενος ἀορίστως ὅτι ἐκ τῆς παιδικῆς ἐκείνης ἀθώας καὶ ἀμειλίχτου συνειδήσεως, κατηγορία τις ἐγείρεται κατ' αὐτοῦ. Ἀλλὰ ἠγνῶει ἀκόμη ὅποια ἦτο.

— Πιστεύω ὅτι καλὰ θὰ ἔκαμνες, ἐπανέλαβεν ἡ Ποθητὴ δειλῶς, πιστεύω ὅτι θὰ ἔκαμνες καλὰ νὰ παραιτηθῆς. . .

— Αἶ; . . . πῶς; . . . τί; . . .

Ἡ νεῆσις ἐσιώπησεν ἰδοῦσα τὸ ἀποτέλεσμα τῶν λόγων τῆς. Ἡ τῶσον εὐμεταβολὸς μορφή τοῦ γηραιοῦ ἠθοποιῦ ἠλλοιώθη συσπασθεῖσα ὑπὸ σφοδρᾶς ἀπελπισίας, δάκρυα δὲ, ἀληθῆ δάκρυα ἕτινα οὐδ' ἐσκέπηεν κἄν ν' ἀποκρύψῃ διὰ τοῦ ἀναστρέφου τῆς χειρὸς ὅπως πράττουσιν ἐπὶ

τῆς σκηνῆς, ἐξώγκωσαν τὰ βλέφαρά τοῦ χωρὶς νὰ ἐκρεύσῃ, διότι ἡ λύπη περισφίγγε τὸν λάρυγγά τοῦ. Ὁ ἀτυχὴς ἤρχισε ἤδη νὰ ἐνοῆ. Ἐκ τῶν δύο ὄντων, τῶν ὁποίων ἡ πρὸς αὐτὸν θαυμασμὸς ἐμενε εἰσέτι πιστός, τὸ ἐν ἀπηνεῖτο τὴν δόξαν τοῦ! Ἡ θυγάτηρ τοῦ δὲν εἶχε πλέον πίστιν εἰς αὐτόν. Δὲν ἦτο δυνατόν τὸ τοιοῦτο! Θὰ ἠνύθησε κακῶς, θὰ ἤκουσε κακῶς. . . Ἐκ τίνος θὰ ἔκαμνε καλὰ νὰ παραιτηθῆ; . . . ἔλα, ἄς ἀκούσωμεν! Ἀλλ' ἀπέναντι τῆς ἀφάνου ἰκεσίας τοῦ βλέμματός τοῦ τὸ ὅποιον ἐζήτηε χάριν, ἡ Ποθητὴ δὲν ἔσχε τὸ θάρρος νὰ τελειώσῃ. Ἀλλως τε εἶχεν ἐκλίπει ἤδη ἡ δύναμις καὶ ἡ ζωὴ ἡμῶν τῆς ταλαιπώρου νεῆσιδος.

Ἐψιθύρισε δις ἢ τρίς :

— Νὰ παραιτηθῆς, νὰ παραιτηθῆς. . .

Εἶτα ἡ μικρὰ κεφαλὴ τῆς ἐπανεπέσεν ἐπὶ τοῦ προσκεφαλαίου καὶ ἐξέπνευσε χωρὶς νὰ εἶπῃ ἐκ τίνος θὰ ἔκαμνε καλὰ νὰ παραιτηθῆ. . .

Ἡ λεγομένη Δελομπέλ ἀπέθανε, κύριε ἀστυνόμε. Καλὰ ἄς ἐλεγα ἐγὼ ὅτι δὲν θὰ τὸ ἐκνακάμῃ πλέον! Ὁ θάνατος τὴν φοράν ταύτην τοῖς ἀπῆλλαξεν ἀπὸ τῆς παρείας καὶ τοῦ κόπου ἦλθε καὶ τὴν παρέλαβε μόνος τοῦ. Καὶ τώρα, ὡ δῦσπιστε, τέσσαρες σάνιδες στερεῶς κερφωμένοι σοῦ ἐγγυῶνται περὶ τῆς παιδικῆς αὐτῆς ὑποσχέσεως. Ὑπεσχέθη νὰ μὴ τὸ ἐκνακάμῃ πλέον!

Ἡ νεκρὰ χολὴ ἀπέθανεν, Ἡ εἰδησις αὐτῆς κυκλοφορεῖ εἰς τὴν συνοικίαν, ἦν τὸ θλιβερὸν γεγονός ἀνεστάτωσεν, ὄχι δεῖται ἡ Ποθητὴ ἦτο αὐτόθι πολὺ δημοτικῆ, ἀφοῦ οὐδέποτε ἐξήρχετο καὶ μόνον ἐκ διαλειμμάτων ἐδείκνυε διὰ τῶν ὑέλων τῶν παραθύρων τῆς τὴν ὠχρότητα διασπῶντος καὶ τοὺς περιβεβλημένους ὑπὸ στεφάνης ὀφθαλμούς ἀκαταπονήτου ἐργατίδος ἀλλὰ διότι κατὰ τὴν κηδείαν τῆς θυγατρὸς τοῦ ὁ ἐνδοξος Δελομπέλ θὰ προσεκάλει ἀφύκτως πολλοὺς ἠθοποιούς, οἱ δὲ Παρισιοὶ λατρεύουν τοὺς ἠθοποιούς. Ἀρέσκονται νὰ βλέπωσι διερχόμενα τὰς ὁδοὺς ἐν πλήρει ἡμέρᾳ τὰ εἰδῶλα αὐτὰ τῆς νυκτός, νὰ παρατηρῶσι τὴν φυσιολογίαν τῶν ἀπῆλλαξιμένην ἐκ τοῦ ὑπερφυσικοῦ ὅπερ ἐπιχέουσιν ἐπ' αὐτῆς τὰ φῶτα τοῦ παρασκηνίου. Διὰ τοῦτο τὴν ἡμέραν ἐκείνην ἐνῶ προσηρμόζοντο δι' ἡχρῶν κτύπων σφύρας τὰ πένθημα λευκὰ παραπετάσματα εἰς τὴν στενὴν θύραν τῆς ἐν τῇ δὲ ὁ Μπράκ οἰκίας, οἱ περίεργοι ἐπλήρουν ἤδη τὰ πεζοδρόμια καὶ τὸ δάπεδον τῆς ὁδοῦ.

Εἶνε δίκαιον ν' ἀναγνωρίσωμεν ὅτι οἱ ἠθοποιοὶ ἀγαπῶσιν ἀλλήλους, ἡ τοῦλάχιστον ἐπὶ συνδέονται πρὸς ἀλλήλους διὰ τῆς ἀλληλεγγύης, διὰ τοῦ δεσμοῦ τοῦ κοινοῦ ἐπαγγέλματος οὗ ἕνεκα συνέρχονται ἐπὶ τῷ αὐτῷ εἰς πᾶσαν περιστάσιν ἐξωτερικῆς ἐπιδείξεως, εἰς τοὺς χορούς, εἰς τὰς συναυλίας, εἰς τὰ γαῦματα τοῦ σωματείου, εἰς τὰς κηδείας.

Μολοντί δ' ἐνδοξος Δελομπέλ δὲν ἀνῆκε πλέον εἰς τὸ ἐνεργὸν θεατρικὸν στάδιον καὶ τὸ ὄνομά τοῦ εἶχεν ἐντελῶς ἐξαφανισθῆ ἐντελῶς ἀπὸ δεκαπενταετίας ἐκ τῶν θεατρικῶν δελτίων τῶν ἐφημερίδων καὶ τῶν προγραμμάτων, ἤρκεσεν ἐν τούτοις ὅπως τοὺς συγκαλέσῃ μικρὰ δίστιχος σημεῖωσις δημοσιευθεῖσα εἰς ἔσσημόν τινα θεατρικὴν ἐφημερίδα ἀναγγέλλουσα ὅτι : « ὁ κ. Δελομπέλ, πρῶτον πρωταγωνιστὴς ἐν τοῖς θεάτροις τοῦ Μπέρλ καὶ τοῦ Ἀλυσαὼν ἔσχε τὸ ἀτύχημα κτ.λ. . . Ἡ ἐκφορά γενήσεται κτ.λ. Πάραυτα ἐκ πάσης γωνίας τῶν Παρισίων καὶ τῶν περιχώρων οἱ ἠθοποιοὶ συνέρρευσαν ἀθροῖ.

Ἐπίσημοι ἢ ἔσσημοι, περιφανεῖς ἢ ἀγνωστοὶ συνῆλθον πάντες, ὅσοι εἶχον συνεργασθῆ μετὰ τοῦ Δελομπέλ εἰς τὰς ἐπαρχίας, ὅσοι εἶχον συναντήσῃ αὐτὸν εἰς τὰ καφενεῖα τῶν θεάτρων, ὅπου ἦτο πρόσωπον φαινόμενον διαρκῶς, ἐξ ἐκείνων ὧν δυσκόλως ἀναμνησθεῖται τὸ ὄνομα, ἀλλ' ὧν ἐνθυμεῖται πάντοτε τὴν μορφήν ἕνεκα τῆς ἀδιαλείπτου αὐτοῦ διαμονῆς εἰς ὠρισμένον τινὰ τόπον, τοῦ ὅποιο οἰονεὶ φαίνονται ἀποτελοῦντες μέρος. Τέλος προσῆλθον καὶ ἠθοποιοὶ ἐκ τῶν ἐπαρχιῶν παρεπιδημοῦντες ἐν Παρισίους πρὸς « ἐκπύρῃσιν » διευθυντοῦ τινος καὶ ἀνεύρεσιν ἐπισημοῦς μισθώσεως.

Πάντες δὲ, ἀφανεῖς καὶ ἐνδοξοὶ, Παρισιοὶ καὶ ἐπαρχιωταί, ὑπὸ μιᾶς καὶ μόνης κατείχοντο μερίμνης, νὰ ἴδωσι τὸ ὄνομά τῶν ἀναγραφόμενον εἰς τινὰ ἐφημερίδα ἐν τῇ περιγραφῇ τῆς κηδείας. Διότι εἰς αὐτοὺς τοὺς ματαιοδόξους ἀνθρώπους οἰονεὶ εἶδος δημοσιότητος εἶνε ἐπίζηλον. Ἐπὶ τοσοῦτον φοβούται μὴ τὸ κοινὸν τοὺς λησμονήσῃ, ὥστε ἑσάκις δὲν ἐμφανίζονται πρὸ αὐτοῦ, αἰσθάνονται τὴν ἀνάγκην νὰ γίνηται λόγος περὶ αὐτῶν, νὰ ὑπενθυμίζωσιν ἐαυτοὺς παντοιοτρόπως εἰς τὴν τῶσον ἄστατον καὶ τῶσον ταχέως παρερχομένην παρισινήν φήμην.

Ἀπὸ τῆς ἐνάτης ὥρας ἤδη ἔσχε ἡ χύδην λαὸς τῆς συνοικίας τοῦ Ἐλους, ὁ ἀποτελῶν κουφολόγον ἐπαρχιώτην πληθυσμὸν, ἀνέμενε εἰς τὰ παράθυρα, εἰς τὰς θύρας, εἰς τὴν ὁδὸν τὴν διαβάσιν τῶν ἠθοποιῶν. Ἀνέμενον αὐτοὺς οἱ ἐν τοῖς ἐργαστήρισις βλέποντες διὰ μέσου τῶν κονισαλιῶν ὑέλων, οἱ ἀστοὶ διανοιγόντες τὰ διασταυρωμένα παραπετάσματα τῶν οἰκιῶν τῶν, αἱ οἰκοκυραὶ φέρουσαι κόνιστρον ἐξαορτώμενον ἐκ τοῦ βραχίονος, οἱ μαθητευόμενοι φέροντες δέμα τι ἐπὶ κεφαλῆς.

Τέλος ἤρχισαν νὰ προσέρχωνται οἱ ἠθοποιοὶ πεζοὶ ἢ ἐποχούμενοι, κατὰ μόνους ἢ καθ' ὀμίλους. Ἀνεγνωρίζοντο ἐκ τῶν ἐξυρισμένων προσώπων τῶν, ὑποκυλῶν περὶ τὸν πάγωνα καὶ τὰς παρείας, ἐκ τῆς ἡμιστά φυσικῆς συμπεριφοράς τῶν, πολὺ ἐμφαντικῆς ἢ πολὺ ἀπλῆς, ἐκ τῶν κατὰ συνθήκην προσπεποιημένων κινήσεων

των, πρό πάντων δὲ ἐκ τῆς ὑπερεκχειλιζούσης αἰσθηματικότητος, ἣν παρέχει αὐτοῖς ἡ ἀναγκαιὰ διὰ τὴν ὀπτικήν τῆς σκηνῆς ὑπερβολή. Ἦσαν τῇ ἀληθείᾳ ἀξιοπαρατήρητοι οἱ διάφοροι τρόποι δι' ὧν ἐξεδήλουν τὴν ἐαυτῶν συγκίνησιν οἱ ἄνθρωποι οὗτοι κατὰ τὴν λυπηρὰν αὐτὴν περίστασιν. Ἡ εἴσοδος ἐκάστου εἰς τὴν μικρὰν λιθόστρωτον καὶ ζοφερὰν αὐλὴν τῆς οἰκίας ὠμοίαζε πρὸς εἴσοδον εἰς τὴν σκηνήν, διέφερε δὲ ἀναλόγως τῆς ιδιότητος τοῦ ἡθοιοῦ. Οἱ μεγάλοι, οἱ πρωταγωνισταί, τεθλιμμένοι τὸ ἦθος, συναφρωμένοι εἰσερχόμενοι ἀπέμασσον κατὰ πρῶτον ἀναλλοιώτως διὰ τῆς ἀκρας τῆς χειρὶδός των ἀπὸ τοῦ κανθοῦ τοῦ ὀφθαλμοῦ δάκρυ, ὅπερ ἠδύνατον νὰ συγκρατήσωσιν· ἐπειτα ἀνεστῆναζον, ἐβλεπον τὸν οὐρανὸν καὶ ἔμενον ὄρθιοι εἰς τὸ μέσον τοῦ θεάτρου, δηλαδὴ τῆς αὐλῆς, μὲ τὸν πῖλον ἐπακουμβῶντα ἐπὶ τοῦ μηροῦ, σείοντες ἐλαφρῶς τὸν ἀριστερὸν πόδα ὅπως καταναύασι τὴν θλίψιν των: Σιώπα, καρδιά μου, σιώπα! Οἱ κωμικοὶ ἀπεναντίας ἐπετηδεύοντο ἀφέλειαν. Ἐπλησίαζον πρὸς ἀλλήλους μὲ ἦθος θρηνώδες καὶ καλοκάγαθον, ἀπεκάλουν δὲ εἰς τὸν ἄλλον «καυμένε μου» σφίγγοντες ἰσχυρῶς τὰς χεῖρας ἀλλήλων, μὲ τὰς χαλαρὰς παρειὰς σειόμενας ὑπὸ προσποιητοῦ τρόμου, μὲ τὰς γωνίας τῶν ὀφθαλμῶν καὶ τὰς γωνίας τῶν χαιλέων καταβιβάσμενας, τοῦθ' ὅπερ ὑπεβίβαζε τὴν συγκίνησιν των εἰς τὴν χυδαίαν ἐκφρασίν τοῦ μίμου.

«Ὅλοι ἦσαν προσπεποιημένοι καὶ εἰλικρινεῖς... Ἄμα ὡς εἰσῆρχοντο οἱ κύριοι αὐτοὶ ἐχωρίζοντο εἰς δύο στρατόπεδα. Οἱ ἐρχόμενοι ἐπίσημοι ἠθοποιοὶ παρετήρουν μετὰ περιφρονήσεως τοὺς ἀγνώστους καὶ ῥυπαροὺς Ῥοβρικήρ, ὧν ὁ φθόνος ἀπῆντα εἰς τὴν περιφρόνησιν διὰ μυρίων κακεντραχῶν παρατηρήσεων: «Βίδες ὁ τάδε πῶς ἐγήρασεν, εἶδες τί χάλι ἔχει;... Δὲν θὰ ἠμπορέσῃ νὰ ἐργασθῇ πολὺ ἀκόμη.»

Μεταξὺ τῶν δύο αὐτῶν ομάδων ὁ ἐνδοξὸς Δελομπέλ μελανέμων, φέρων ἐπιμελῶς μελανὰ χειρόκτια, περιήρχετο μὲ τοὺς ὀφθαλμοὺς ἐρυθρούς, μὲ τοὺς ὀδόντας συνεσφιγμένους διαμείβων σιωπηλὰς χειραψίας. Ἦτο ὁ δυστυχῆς σφόδρα τεθλιμμένος, ἀλλὰ τοῦτο δὲν τὸν ἠμποδίσεν νὰ ἐνουλίση τὴν κόμην καὶ νὰ κενύσῃ αὐτὴν κατὰ τὸν ἄρμόζοντα μὲ τὴν περίστασιν. Παροξύνοντος χαρακτήρ! Οὐδεὶς ἠδύνατο νὰ εἴπῃ διαγιγνώσκων τὰ βῆθη τῆς ψυχῆς του ποῦ ἡ ἀληθὴς λύπη διεχωρίζετο ἀπὸ τῆς ἐπιπλάστου, τῶσον ἀμφότεραι ἦσαν ἀναμειγμένα... Μεταξὺ τῶν ἠθοποιῶν ἦσαν καὶ τινὰ άτομα γνωστὰ ἡμῖν, οἷον ὁ κ. Σέβης, ὕπερ ποτε ἀξιοπρεπῆς, περιφρόμενος μετὰ προθυμίας πέραξ τῶν ἐπιστῆμων ἠθοποιῶν, ἐνῶ ἡ κυρία Σέβη ἔμενον ἐπάνω μετὰ τῆς ταλαιπώρου μητρός. Ἡ Σιδωνία δὲν ἠδύ-

νήθη νὰ ἔλθῃ ἀλλ' ὁ Ῥίσλερ ἦτο παρὼν συγκινημένος σχεδὸν ὅσον καὶ ὁ πατήρ, ὁ ἀγαθὸς Ῥίσλερ ὁ πάντοτε εἰλικρινὴς καὶ πρόθυμος φίλος, ὅστις εἶχε πληρώσει πάντα τὰ ἐξοδα τῆς θλιθεράς τελετῆς. Διὰ τοῦτο αἱ παρακολουθοῦσαι τὴν κηδεῖαν ἀμαζαὶ ἦσαν λαμπραὶ, οἱ κροασοὶ τῶν παραπετασμάτων ἀργυροὶ καὶ τὸ φέρετρον ἦτο κατεσπαρμένον ὑπὸ βόδιων καὶ λευκῶν ἴων. Ἐν τῇ πενιχρῇ καὶ ζοφερῇ αὐλῇ τῆς οἰοῦ Μπράκ ἡ εὐπρεπὴς ἐκείνη λευκότης ὑπὸ τὰς νεκρωσίμους δάδας, τὰ ἄνθη ἐκείνα τὰ τρέμοντα καὶ κάθυγρα ἐκ τοῦ ἐπιρριπτομένου ἡγιασμένου ὕδατος ὠμοίαζον μὲ τὴν τύχην τῆς ταλαιπώρου νεάνιδος, ἧς καὶ τὸ ἐλάχιστον μειδίαμα πάντοτε εἶχε βραχῆ ὑπὸ τῶν δακρύων.

Ἡ πομπὴ ἐξεκίνησε βραδείως βαίνουσα διὰ τῶν σκολιῶν ὁδῶν.

Ἐπὶ κεφαλῆς ἐβάδιζεν ἡ Δελομπέλ κλονούμενος ὑπὸ τῶν λυγμῶν, οἰκτείρων ἐαυτόν, ἀτυχῆ κατῆρα ἐνταφιάζοντα τὸ ἴδιον τέκνον. ὅσον καὶ τὴν ἀποθανούσαν θυγατέρα του, εἰς τὸ βῆθος δὲ τῆς εἰλικρινοῦς του λύπης διασώζων τὴν κενόδοξον ἀτομικότητά του, ἀπομείνας ἐκεῖ ὡς λίθος εἰς τὴν κλίτην βύακος, ἀκίνητος ὑπὸ τὰ μεταβλητὰ ρεύματα.

Ἡ πομπὴ τῆς τελετῆς, ἡ μακρὰ μελανὴ γραμμὴ ἣτις ἀνέκοπτε τὴν κυκλοφορίαν τῶν ὁδῶν κατὰ τὴν διάβασίν της, αἱ πενθίμως κεκαλυμμένα ἀμαζαὶ, τὸ μικρὸν ὄχημα τῶν Ῥίσλερ, ὅπερ ἡ Σιδωνία ἐπέμπε πρὸς ἐπίδειξιν ἵνα παρακολουθήσῃ τὴν κηδεῖαν, τκῦτα πάντα τὸν ἐκολάκευσον, τὸν ἐξῆκτον ὅπως δὴ ποτε. Μίαν στιγμὴν, μὴ δυνάμενος νὰ κρατηθῇ, ἐστράφη πρὸς τὸν βαδίζοντα παραπλεύρως αὐτοῦ Ῥοβρικήρ καὶ εἶπεν αὐτῷ:

- Βίδες;
- Τί;
- Καὶ ὁ ἀτυχῆς πατήρ ἀπομάσσων τοὺς ὀφθαλμούς ἐπιθύρσεν οὐχὶ ἀνευ τινός ὑπερηφανείας:
- Εἶνε καὶ δύο ἀρχοντικά ἀμάξια!...

Ταλαιπῶρε Νιζή, τόσον ἀπλῆ! Δὲν ἠρμοζεν εἰς σέ ὅλη αὐτὴ ἡ ἐπιδεικτικὴ λύπη, ὅλη αὐτὴ ἡ πομπὴ τῶν ἐπιστῆμων θρηνωδῶν.

Εὐτυχῶς ἐκεῖ ἐπάνω ὑψηλὰ εἰς τὸ παράθυρον τοῦ ἐργαστηρίου, Ἰστατο ὄρθια ἡ κυρία Δελομπέλ, τὴν ὁποίαν δὲν ἠδυνήθησαν νὰ ἐμπαδίσεισιν ἀπὸ τοῦ νὰ ἴδῃ ἐκπερομένη τὴν θυγατέρα ρα της.

— Χαῖρε... χαῖρε!... ἔλεγεν ἡ μήτηρ σιγὰ, σχεδὸν καθ' ἐαυτὴν σείουσα τὴν χεῖρα μετὰ κινήματος ἀσυνειδήτου καλιμπαιδῶς ἢ παράφρονος. Ὅσον σιγὰ καὶ ἂν ἐλέγχθη ὁ ἀποχαριετισμὸς οὗτος, ἡ Ποθητὴ Δελομπέλ βεβαίως τὸν ἤκουσεν.

BIBAIION TETARTON

A.

Τὸ παραμῦθον τοῦ κυανοῦ ἀνθρωπίσκου.

Εἴθε ἐλεύθεροι νὰ μὴ πιστεύητε, ἀλλ' ἐγὼ πιστεύω ἀκραδάντως εἰς τὴν ὑπαρξίν τοῦ κυανοῦ ἀνθρωπίσκου. Ἐγὼ δὲν τὸν εἶδα ποτε· ἀλλ' εἰς φίλος μου ποιητῆς, πρὸς ὃν ἔχω πᾶσαν ἐμπιστοσύνην μοι διηγήθη πολλὰκις ὅτι συννήθη τὴν νύκτα μὲ τὸν παράδοξον αὐτὸν νάνον, ὑπὸ τὰς ἐξῆς περιστάσεις.

Ὁ φίλος μου ἔσχε τὴν ἀδυναμίαν νὰ ὑπογράψῃ μίαν συναλλαγματικὴν πρὸς τὸν ράπτην του, ὅπως δὲ ὅλοι οἱ εὐφάνταστοι ἐν παρομοίᾳ περιπτώσει εὐθὺς ὡς ἐθήκε τὴν ὑπογραφὴν του θεώρησεν ἐαυτὸν ἀπληλαγμένον ἐκ τοῦ χρέους του, καὶ ἡ ἰδέα τοῦ γραμματίου ὀλοτελῶς ἐξῆλθεν ἀπὸ τὸν νοῦν του. Ἀλλὰ νύκτα τινὰ ὁ ποιητῆς ἀφυνπνίσθη αἰφνιδίως ὑπὸ παραδόξου κρότου προερχομένου ἐκ τῆς ἐστίας του. Κατ' ἀρχὰς ἐνόμισεν ὅτι ἦτο ριγηλὸς τις πυργίτης ἐρχόμενος πρὸς ἀναζήτησιν τοῦ θερμοῦ ἀτμοῦ τῆς σθεσθείσης πυρᾶς, ἡ ἀνεμοδείκτης σειόμενος ὑπὸ τοῦ μεταβαλλομένου ἀνέμου. Ἀλλὰ μετὰ μίαν στιγμὴν ὁ κρότος ἐπετάθη, διέκρινε δὲ καλῶς τὸν κωδωνισμὸν σάκκου ταλλήρων ἀναμειγμένον μὲ τινὰ κρότον ἀλύσεων λεπτῶν. Ταυτοχρόνως ἤκουσε φωνὴν ὄξειαν ὡς τὸν συριγμὸν ἀμαξοστοιχίας μακρῶν εὐρισκομένης, διάτορον ὡς τὴν φωνὴν ἀλέκτορος, κρᾶζουσαν αὐτῷ ἀπὸ τοῦ ὕψους τῆς στέγης: «Ἡ λῆξις!.. ἡ λῆξις!.. ἡ λῆξις!..»

— «Ἄ, Θεέ μου!.. τὸ γραμματίόν μου!.. εἶπε ὁ ἀτυχῆς νέος ἐνθουσιούμενος αἰφνης ὅτι τὸ γραμματίόν του ἔληγε μετὰ ὀκτῶ ἡμέρας: μέχρι δὲ τῆς πρωίας ἐκινεῖτο ἀδιακόπως ἀναζητῶν ματαίως τὸν ὕπνον εἰς πάσας τὰς γωνίας τῆς κλίνης του καὶ μὴ εὐρίσκων εἰμὴ τὴν ἀνάμνησιν τοῦ κατηραμένου συναλλάγματος. Τὴν ἐπαύριον, τὴν μεθεπομένην, πάσας τὰς ἐπακολουθούσας νύκτας ἀφυνπίσθη κατὰ τὴν αὐτὴν ὄρκον καὶ κατὰ τὸν αὐτὸν τρόπον ἀντήχει πάντοτε ὁ κωδωνισμὸς τῶν ταλλήρων, ὁ κρότος τῶν ἀλύσεων καὶ ἡ ὄξεια φωνὴ ἣτις ἐκράζε σαρωδικῶς: «Ἡ λῆξις! ἡ λῆξις!» Τὸ φοβερὸν δὲ εἶνε ὅτι ὅσα μᾶλλον ἡ ἡμέρα τῆς λῆξεως ἐπλησίαζε τόσον ἡ κραυγὴ ἐγένετο ἀγρία καὶ θηριώδης, πλήρης ἀπειλῆς περὶ ἀγωγῶν καὶ κατασχέσεων.

Ὁ καυμένος ὁ ποιητῆς! δὲν ἤρκει ὅτι ἐκοπίαζεν ὅλην τὴν ἡμέραν διατρέχων ὅλην τὴν πόλιν ὅπως εὐρηρήματα, ἀλλ' ἔπρεπε καὶ ἡ σκληρὰ ἐκείνη μικρὰ φωνὴ νὰ τοῦ ἀφαιρῇ τὸν ὕπνον καὶ τὴν ἀνάπαυσιν. Εἰς τινὰ τάχα ἀνῆκεν αὐτὴ ἡ φανταστικὴ φωνή; Ποῖον πονηρὸν πνεῦμα ἠρέσκατο νὰ τὸν βασανίζῃ τοιοῦτοτρόπως; Ἡθέλησε νὰ πληροφορηθῇ περὶ τούτου. Μίαν νύκτα λοιπὸν ἀντὶ νὰ κατωκλιθῇ, ἔσβεσε τὸ φῶς

τοῦ κοιτώνός του, ἤνοιξε τὸ παράθυρον καὶ ἀνέμεινε.

Δὲν εἶνε ἀνάγκη νὰ σοῦ εἴπω ὅτι ὡς ἐξ αὐτῆς τῆς ιδιότητος του ὡς λυμικοῦ ποιητοῦ ἡ φίλος μου κατῆκει πολὺ ὑψηλὰ, εἰς τὸ ὑπόστεγον. Ἐπὶ ἀρκετὰς ὥρας ἄλλο τι δὲν εἶδεν εἰμὴ τὴν γραφικὴν ἔκτασιν στεγῶν συνεσφιγμένων, ἐπικλινομένων τῶν μὲν πρὸς τὰς δέ, ἦν αἱ ὁδοὶ διεσχιζον κατὰ πάσαν διεύθυνσιν ὡς βαθύτατα βάραθρα καὶ εἰς ἦν αἱ καπνοδόχοι καὶ τὰ διακοπτόμενα ἀετώματα φωτιζόμενα ὑπὸ τῶν ἀκτίνων τῆς σελήνης ἀπέθιδον ἰδιότροπον ἀνωμαλίαν. Ἄνωθεν τῶν ζοφερῶν καὶ κοιωμένων Παρισίων ἡ ἔκτασις αὐτῆ τῶν στεγῶν ἀπατέλει ὡσεὶ δευτέραν πόλιν, ἐναέριον, μετέωρον καὶ κυμαίνουσαν μεταξὺ τοῦ κενοῦ τῆς σκιάς καὶ τοῦ ἀπαστράπτοντος σεληνικοῦ φωτός.

Ὁ φίλος μου ἀνέμεινε, ἀνέμεινε ἐπὶ μακρόν. Τέλος περὶ τὴν δευτέραν ἢ τρίτην ὥραν τῆς πρωίας ἐνῶ τὰ ὄρθια ἐν τῇ νυκτὶ κωδωνοστάσια μετεβίβαζον ἀπὸ τὸ ἐν πρὸς τὸ ἄλλο τὴν ὥραν, ἐλαφρὸν βῆμα ἠκούσθη πλησίον του ἐπὶ τῶν κεράμων καὶ τῶν σχιστολίθων καὶ φωνὴ ἀσθενικὴ ἐπιθύρσεν εἰς τὸν σωλήνα τῆς καπνοδόχης: «Ἡ λῆξις! ἡ λῆξις!..» Τότε κύπτων ὀπισθοῦν ὁ ποιητῆς διέκρινε τὸν ἀχνεῖον μικρὸν κατηγάρην, τὸν βασανιστὴν τῶν ἀνθρώπων, ὅστις τὸν ἐμπόδιζε νὰ κοιμηθῇ ἀπὸ ὀκτῶ ἡμερῶν. Δὲν ἠδύνατο νὰ μοῦ εἴπῃ ἀκριβῶς ποῖον ἦτο τὸ ἀνάστημά του, ἐπειδὴ ἡ σελήνη πολλὰκις ἐξαπατᾷ, ἕνεκα τῶν φαντασιωδῶν διαστάσεων ἃς παρέχει εἰς τὰ ἀντιειμμένα καὶ τὰς σκιάς των. Παρετήρησε μόνον ὅτι ὁ παράδοξος αὐτὸς διαβολάκος ἦτο ἐνδεδυμένος ὅπως οἱ ὑπηρέται τῆς Παλλικῆς Ἐκπείξης, δηλαδὴ ἔφερεν ἱμάτιον κυανοῦ μὲ ἀργυρὰ κομβία, πῖλον κίλακ, γαλόνα λογίου ἐπὶ τῆς περιχειρίδος ἐκράτει ὑπὸ μάλης δερμάτινον χαρτοφυλάκιον, ὀγκῶδες ὅσον καὶ αὐτός, οὗ ἡ ἐξαρτωμένη ἐκ μακρᾶς ἀλυσίδος κλεῖς ἐκροτάλιζε φρενιτιωδῶς εἰς ἕκαστον αὐτοῦ βῆμα, ὅπως καὶ ὁ σάκκος τῶν ταλλήρων, ὃν ἔσειε διὰ τῆς ἑτέρας χειρός. Τοιοῦτοτρόπως εἶδεν ὁ φίλος μου τὸν κυανοῦ ἀνθρωπίσκου, ἐνῶ διήρχετο ταχέως ἐκ τοῦ μέρους τοῦ φωτιζομένου ὑπὸ τῶν ἀκτίνων τῆς σελήνης, διότι ἐφαίνετο λίαν ἐπειγόμενος καὶ πολυάσχολος, διεσκέλιζε τὰς ὁδοὺς δι' ἐνὸς ἄλματος, ἔτρεχεν ἀπὸ τῆς μιάς καπνοδόχης εἰς τὴν ἄλλην, διολισθαίνων ἐπὶ τῆς κορυφῆς τῆς στέγης.

Ὁ κατηραμένος αὐτὸς ἀνθρωπίσκος ἔχει πολυαίθμιους πελάτας. Ὑπάρχουν τόσοι ἔμποροι εἰς Παρισίους, τόσοι ἀπειλούμενοι ὑπὸ τοῦ τέλους τοῦ μηνός, τόσοι δυστυχεῖς ὑπογράφαντες γραμματίον εἰς διαταγὴν ἢ βέσαντες τὴν ὑπογραφὴν των ὑπὸ τὴν λέξιν «Δέχομαι» ἐν τινι συναλλαγματικῇ! Πρὸς πάντας αὐτούς ὁ κυαν-

νοὺς ἀνθρωπίσκος διερχόμενος ἀποτείνει τὴν ἀπειλητικὴν κραυγὴν του. Ἐξέφερον αὐτὴν ἀνωθεν τῶν ἐργοστασίων, ἐσβεσμένων κατ' ἐκείνην τὴν ὥραν καὶ ἀφώνων, ἀνωθεν τῶν μεγάλων μεγάρων τῶν τραπέζιων, βεβουλημένων ἐν τῇ πολυτελεῖ σιγῇ τῶν ἐαυτῶν κήπων, ἀνωθεν τῶν με πέντε ἢ ἕξ ὀρόφους οἰκίων ἐκείνων, τῶν ἀνίσων, ἀνομοίων στεγῶν, τῶν συσσωρευμένων εἰς τὰς πενιχρὰς συνοικίας. « Ἡ λήξις! ἡ λήξις! »

Ἀπὸ τῆς μίας ἐσχάτης τῆς πόλεως μέχρι τῆς ἑτέρας, ἐν τῇ χρυσταλλινῇ ἀτμοσφαιρῇ ἦν σχηματίζουσαν ὑψηλὰ τὸ θριμύ ψῦχος καὶ τὸ πηλινικὸν φῶς ἡ μικρὰ στρηνῆς φωνὴ ἀντήχει ἀνηλεῶς. Πανταχοῦ δὲ ὑπὸθεν διήρχετο ἐδίωκε τὸν ὕπνου, ἐξήγειρε τὴν ἀνησυχίαν, κατεπόνοι τὸ πνεῦμα καὶ τοὺς ὀφθαλμούς καὶ ἔκαμνε νὰ διατρέχη ἀπὸ ἀνω εἰς κάτω εἰς τὰς παοισινὰς οἰκίας ἀόριστος τις φρικίασις κακοδιαθεσίας καὶ ἀγρυπνίας.

Κρίνατε ὅπως θέλετε αὐτὸν τὸν μῦθον· ἀλλ' ἐν πάσῃ περιπτώσει ἰδοὺ τί δύναμαι νὰ προσθέσω ἐγὼ πρὸς ἐπικύρωσιν τῆς διηγήσεως τοῦ φίλου μου ποιητοῦ: νύκτα τινὰ περὶ τὰ τέλη τοῦ Ἰανουαρίου ὁ γηραιὸς Σιγισμὸνδος ταμίας τοῦ ἐμπορικοῦ οἴκου Φρομῶν καὶ Ρίσλερ ἀφουπνίσθη ἀίφνης ἐν τῇ μικρῇ αὐτοῦ εἰς Μοντρούζ κειμένη κατοικίᾳ ἐκ τῆς αὐτῆς σπαρακτικῆς φωνῆς, τοῦ αὐτοῦ κρότου τῆς ἀλυπτοῦς, καὶ τῆς κραυγῆς:

« Ἡ λήξις! »

— Καὶ ὅπως εἶνε ἀληθὲς! ἐπέφθη ὁ ἀγαθὸς ἀνὴρ ὀρθούμενος ἐπὶ τῆς κλίνης του, μεθαύριον λήγει ὁ μῦθος... Καὶ ἐγὼ ἔχω τὸ θάρρος νὰ κοιμῶμαι!...

Ἐπρόκειτο τῷ ὄντι περὶ σημαντικοῦ ποσοῦ, περὶ πληρωμῆς ἑκατὸν χιλιάδων φράγκων διὰ δύο συναλλάγματα εἰς στιγμὴν καθ' ἣν διὰ πρώτην φοράν ἀπὸ τριακοσθετίας τὸ ταμειὸν τῆς οἰκίας Φρομῶν εὐρίσκατο ἐν παντελεῖ ἀπορία χρημάτων. Πῶς θὰ ἔκαμνον; Πολλὰκις ὁ Σιγισμὸνδος ἀπεπειράθη νὰ διελήθη περὶ τούτου πρὸς τὸν Φρομῶν, πλὴν οὗτος ἐφαίνετο ἀποφειγνὸν τὴν βρεῖαν εὐθύνῃ τῶν ὑποθέσεων, καὶ διήρχετο διὰ τῶν γραφείων πάντοτε βιαστικῶς, ἐξημνίως χωρὶς νὰ βλέπῃ ἢ ν' ἀκούῃ τι ἐκ τῶν πέριξ. Εἰς τὰς ἀνυπόχους ἐρωτήσεις τοῦ ταμίου ἀπῆντα δάκνων τὸν λεπτόν του μύστακα:

— Καλὰ, καλὰ, φίλτατέ μου Πλανῆ... Μὴ ἀνησυχῆς... Θὰ φροντίσω!

Καὶ ἐνῶ ἔλεγε ταῦτα ἐφαίνετο διαλογιζόμενος πᾶν ἄλλο πρᾶγμα, ἀπέχων μυριάδας λευγῶν ἀπὸ τῶν συμβαινόντων. Διεδίθετο εἰς τὸ ἐργοστάσιον, ὅπου αἱ σχέσεις αὐτοῦ μετὰ τῆς κυρίας Ρίσλερ ἦσαν πασίγνωστοι, ὅτι ἡ Σιδωνία τὸν ἠπάτα καὶ τὸν καθίστα δυστυχέστατον.

Ἡράγματι δὲ αἱ τρέλλαι τῆς ἐρωμένης του τὸν ἀπησχόλουν πολὺ περισσότερον παρὰ αἱ ἀνησυχίαι τοῦ ταμίου του. Ὁ Ρίσλερ δὲ οὐδέποτε ἐφαίνετο. Διήρχετο τὸν βίον ἐγκλειστος εἰς τὰ ὑπερφᾶ ἐπιτηρῶν τὴν μυστηριώδη καὶ ἀτελεύτητον κατασκευὴν τῶν μηχανῶν του.

Ἡ τοιαύτη ἀδιαφορία τῶν ἐργοστασιαρχῶν πρὸς τὰς ὑποθέσεις τοῦ καταστήματός των, ἡ παντελής ἔλλειψις ἐπιτηρήσεως, ἐπήνεγκον βαθμῆδον γενικὴν χαλάρωσιν καὶ ἀταξίαν. Οἱ ἐργάται καὶ οἱ ὑπάλληλοι ἐπραττον κατὰ βούλησιν, προσερχόμενοι ἀργὰ εἰς τὸ ἔργον των, ἀπερχόμενοι ἑνωρῆς, ἀψηφόντες τὸν παλαιὸν κώδωνα, ὅστις ἀφοῦ ἐπὶ τοσοῦτον χρόνον ὠδήγησε τὴν ἐργασίαν ἐφαίνετο νῦν σημαίνων τὸν κίνδυνον καὶ τὴν καταστροφὴν. Ἐβγάζετο ἀκόμη τὸ κατὰστημα, διότι ἐμπορικὸς οἶκος προσδεύσας ἀπαξ, φέρεται μόνος ἐπὶ ἔτη ἐκ τῆς φορᾶς τῆς πρώτης ὠθήσεως· ἀλλ' οἷα σύγχυσις, οἷα ἀταξία ἐπεκράτει ὑπὸ τὴν κατ' ἐπιφάνειαν εὐπορίαν ταύτην!

Ὁ Σιγισμὸνδος τὸ εἰγνώσκει κάλλιον παντὸς ἄλλου, καὶ διὰ τοῦτο ἡ κραυγὴ τοῦ κυανοῦ ἀνθρωπίσκου βιαίως ἐξήγειρεν αὐτὸν ἐκ τοῦ ὕπνου του· ὡς νὰ ἤθελε νὰ ἰδῇ εὐκρινέστερον ἐν τῷ μέσῳ τῆς πληθῆος τῶν ἐμπροσθέν του συνωθουμένων, συνταρασσομένων, ἀνακυκωμένων θλιβερῶν ἰδεῶν ὁ ταμίας ἀνῆψε τὸ κηρίον του καὶ καθήμενος ἐπὶ τῆς κλίνης του ἐσκέπτετο... Ποῦ νὰ εὕρῃ αὐτὰς τὰς ἑκατὸν χιλιάδας φράγκων; Βεβχίως τὰ ὀφειλόμενα παρὰ διαφόρων εἰς τὸ κατὰστημα ἀνήρχοντο εἰς ποσὸν μεγαλύτερον αὐτοῦ. Ἰπῆρχον παλαιοὶ λογαριασμοὶ πελατῶν μόνοντες πρὸ καιροῦ ἀνεξόφλητοι, καθυστέρημά τι τῶν Προσασῶν καὶ ἄλλων· ἀλλ' οἷαν ταπεινώσιν θὰ ἡσθάνετο ἐὰν ἠναγκάζετο νὰ ὑπάγῃ νὰ περισυνάξῃ τὰ παλαιὰ αὐτὰ χρέη! Τὰ τοιαῦτα δὲν γίνονται εἰς τοὺς μεγάλους ἐμπορικοὺς οἴκους, διότι ἄλλως θὰ ὁμοιάζον πρὸς εὐτελεῖς μικρεμποροῦς. Καὶ ὅμως πάλιν τὸ τοιοῦτο θὰ ἦτο προτιμότερον τῆς διαμαρτυρήσεως... Ὡ, φοβερὰ ἦτο ἡ ἰδέα ὅτι θὰ ἤρχετο ὁ ἐισπρακτὴρ τῆς τραπέζης πρὸ τοῦ δικτυωτοῦ του, μετὰ τὴν ἔθους πλήρης ἐμπιστοσύνης καὶ βεβαιότητος, ὅς ἀπέθετεν ἡσύχως τὰ γραμμάτια ἐπὶ τῆς μικρᾶς σανίδος, αὐτὸς δὲ, ὁ Πλανῆς, ὁ Σιγισμὸνδος Πλανῆς θὰ ἦτο ἠναγκασμένος νὰ τοῦ ἀπαντήσῃ:

— Πᾶρε ὀπίσω τὰ συναλλάγματά σου... Δὲν ἔχω χρήματα νὰ σὲ πληρώσω!...

« Ὁχι, ὄχι! δὲν ἦτο δυνατόν! Πᾶσα ἄλλη ταπεινώσις ἦτο προτιμότερα αὐτῆς.

— Ἐστὼ!... τὸ ἀπεφασίσα πλέον αὐριον θὰ γυρίσω διὰ νὰ εὕρω χρήματα, ἔλεγε στεναζὼν ὁ ταλαίπωρος ταμίας.

Ἐνῶ δὲ ἀνησυχεῖ τοιουτοτρόπως καὶ ἔθασσεν ἔτι μὴ δυνάμενος νὰ κλείσῃ τὰ ὄμματα μέ-

χρι πρωΐας, ὁ κυανοῦς ἀνθρωπίσκος ἐξακολουθῶν τὴν περιπολίαν του μετέβαινε καὶ ἔπειε τὸν σάκνον τῶν ταλλήρων ἀνωθεν ὑποστέγου τινὸς κατοικίας ἐν τῇ λεωφόρῳ Βαρμαρσί, ἐνθα ἀπὸ τοῦ θανάτου τῆς Ποθητῆς ὁ ἐνδοξὸς Δελομπέλ μαιτοικήσας κατῴκει μετὰ τῆς συζύγου του.

« Ἡ λήξις!... ἡ λήξις! »

Φεῦ! ἡ καλὴ νεάνις δὲν εἶχεν ἀπατηθῆ εἰς τὰς προρρήσεις τῆς. Μετὰ τὸν θάνατόν τῆς, ἡ κυρία Δελομπέλ δὲν ἠδυνήθη ἐπὶ πολὺ νὰ ἐξακολουθήσῃ τὴν ἐργασίαν ἐπὶ τῶν πτηνῶν καὶ τῶν ἐντόμων. Οἱ ὀφθαλμοὶ τῆς εἶχον ἐξασθενήσει ἐκ τῶν δακρύων· αἱ γηραιαὶ τῆς χεῖρες ἔτρεμον πολὺ καὶ δὲν ἠδύναντο νὰ προσαρμώζωσι κατὰ τὰ κολίθρια, ἅτινα παρὰ πάσας τὰς προσπάθειάς τῆς ἀπέκτανον ρυσιογνομίαν τεθλιμμένην καὶ ἀλγεινὴν. Ἐδέησε νὰ παραιτήσῃ τὴν ἐργασίαν ταύτην. Τότε ἡ θαρραλέα γυνὴ ἤρχισε νὰ ἐργάζεται ὡς βάρπτιρα· ἐπιδιώξθηεν τρίχαπτα, κεντήματα, κατήρχετο βαθυμῆδον εἰς τὴν τάξιν ἀπλῆς ἐργατίδος. Ἀλλὰ τὰ κέρδη τῆς ἡμετέρας γλισχρο γένοντα ἐπήρχον μόλις εἰς τὰς πρώτας ἀνάγκας τοῦ οἴκου, ὁ δὲ Δελομπέλ ἦν τὸ φοβερόν αὐτοῦ ἐπάγγελμα τοῦ ἀέργου ἠθοποιοῦ ὑπεχρέου εἰς διαρκεῖς δαπάνας, κατήντησε νὰ γείνη κατὰ χρεως. Ὄφειλεν εἰς τὸν βάρπτην του, εἰς τὸν ὑποδηματοποιόν του, εἰς τὸν ἔμπορον τῶν ὑποκαμισῶν. Ἰδίως τὸν ἀνησυχεῖ τὸ χρέος του διὰ τὰ περίφημα γεύματά του εἰς τὸ βουλεδάρτον κατὰ τὴν ἐποχὴν τῆς διευθύνσεώς του.

Ὁ λογαριασμὸς ἀνήρχετο εἰς διακόσια πενήτηκοντα φράγκα πληρωτέα εἰς τὸ τέλος τοῦ Ἰανουαρίου, τὴν φορὰν δὲ ταύτην δὲν ὑπῆρχεν ἐλπίς ἀνανεώσεως τοῦ συναλλάγματος. Διὰ τοῦτο ἡ κραυγὴ τοῦ κυανοῦ ἀνθρωπίσκου προὔζειν εἰς αὐτὸν βίγος πρὸμου· καθ' ἅπαντα τὰ μέλη.

Μία μόνη ἡμέρα ὑπελείπετο ἀπὸ τῆς λήξεως μίαν μόνην ἡμέραν προθεσμίας εἶχεν ὅπως εὕρῃ τὰ διακόσια πενήτηκοντα φράγκα. Ἐὰν δὲν ἤθελε τὰ εὕρῃ, πάντα τὰ ἐν τῷ οἴκῳ του ἀντικείμενα θὰ ἐπωλοῦντο ἐπὶ δημοπρασίας. Θὰ ἐπωλοῦντο τὰ ἄτου ἢ ἐκείνα ἐπιπλαῖα, ἅτινα ἔμενον ἀναλλοιώτα ἀπὸ τῆς ἐποχῆς τοῦ γάμου του, ἀνεπαρκῆ, δύσχρηστα, ἀλλὰ προσφιλῆ ἐξ αἰτίας τῶν ἀναμνήσεων τῶν συνδεομένων μετὰ τῆς σχισμάς των, μετὰ τὰς ἐφαρμύνας αὐτῶν γωνίας. Θὰ ἐπωλεῖτο ἡ μακρὰ ἐκείνη τράπεζα τῆς κατεργασίας τῶν πτηνῶν καὶ τῶν ἐντόμων, ἐπὶ τῆς ἄκρας τῆς ὁποίας τακτικῶς ἦδη ἀπὸ εἰκοσαετίας ἐδέειπνε. Θὰ ἐπωλεῖτο ἡ μεγάλη καθέδρα τῆς Ζιζῆς, τὴν ὁποίαν δὲν ἠδύναντο οἱ γονεῖς ν' ἀτελεσῶσιν ἀνευ δακρύων καὶ ἤτις ἐφαίνετο οἰονεῖ διασώζουσα κατὰ τι ἐκ τῆς προσφιλοῦς των θυγατρὸς, κατὰ τι ἐκ τῶν κινήματων τῆς, ἐκ τῆς

στάσεώς τῆς, τὸν τύπον τῆς ἐπ' αὐτῆς διαμονῆς τοῦ σώματος τῆς κατὰ τὰς μακρὰς ἡμέρας τῆς ἐργασίας ἢ τῆς βεβηθῆς. Ἡ κυρία Δελομπέλ θὰ εἴθνησε βεβαίως βλέπουσα ἐξαφανιζόμενας πάσας τὰς προσφιλεῖς ταύτας ἀναμνήσεις.

Ταῦτα διαλογιζόμενος ὁ ταλαίπωρος ἠθοποιός, οὐ ὁ παχυδερμὸς ἐγωϊσμὸς δὲν ἔσχυε πάντοτε νὰ τὸν προφυλάττῃ ἀπὸ τοὺς νυγμούς τοῦ ἐλέγγου, ἐστρέφετο καὶ ἐπανεστρέφετο ἐπὶ τῆς κλίνης του ἐκφύρων ἠχηροὺς στεναγμούς· διαρκῶς ἐβλεπε πρὸ τῶν ὀφθαλμῶν του τὴν μικρὰν ὠχρὰν μορφήν τῆς Ποθητῆς μετὰ τὸ ἰκατευτικὸν καὶ τρυφερὸν βλέμμα ὅπερ ἀπάτεινε πρὸς αὐτὴν ἐνκαγωνίως ὀλίγας στιγμὰς πρὸ τοῦ θανάτου τῆς, ὅτε τὸν παρεκάλεε σιγὰ νὰ παραιτηθῇ... νὰ παραιτηθῇ... Ἐκ τίνος ἔρα γὰρ ἤθελε νὰ παραιτηθῇ ὁ πατὴρ τῆς; Ἐξέπνευσε χωρὶς νὰ δυνηθῇ νὰ τοῦ τὸ εἶπῃ, ἀλλ' ὁ Δελομπέλ μῶλον τοῦτο εἶχεν ἐνοήσει καὶ εἰς τὴν ἀνοικτήριμον ψυχὴν του εἰσέδουσε ἕκτοτε ταραχὴν τις, δισταγμὸς, ὅστις ἀνεμίγνυτο σκληρῶς κατὰ τὴν νύκτα ἐκείνην μετὰ τὰς περὶ τῶν χρημάτων ἀνησυχίας του...

« Ἡ λήξις!... ἡ λήξις! »

Τὴν φορὰν ταύτην ὁ κυανοῦς ἀνθρωπίσκος ἐξέφερε καθὼς διήρχετο τὴν ἀπαισίαν κραυγὴν του εἰς τὴν καπνοδόχον τοῦ κ. Σέβης.

Ἦρπει νὰ μάθητε ὅτι ὁ κύριος Σέβης ἀπὸ τίνος καιροῦ εἶχεν ἀφεθῆ εἰς ἐπιχειρήσεις σημαντικὰς, εἰς ἐμπόριον αὐτοῦ ποδιοῦ λίαν ἀόριστον, καθ' ὑπερβολὴν ἀόριστον, ὅπερ ἀπερρόφα πολλὰ χρήματα. Πολλὰκις ἤδη ὁ Ρίσλερ καὶ ἡ Σιδωνία ἠναγκάσθησαν νὰ πληρώσωσι τὰ χρέη τοῦ πατρὸς των, ἐπὶ τῷ ῥητῷ ὅρα ὅμως νὰ μὴν ἦσυχος καὶ νὰ μὴ ἐπιχειρῇ πλέον ἐργασίας. Ἀλλ' αἱ διαρκεῖς αὐταὶ μεταπτώσεις ἦσαν ἀναγκαῖαι εἰς τὴν ὑπαρξίν του. Ἦνυλοι ἐξ αὐτῶν νέον θάρρος καὶ φλογερωτέρην δραστηριότητα. Ὅσκις δὲν εἶχε χρήματα ὁ κ. Σέβης εἶδιδε τὴν ὑπογραφὴν του. Ἐπὶ αἱ μάλιστα κατὰ χρεωσιν ἀξιοβρήνητον τῆς ὑπογραφῆς του, ἐλπίζων πάντοτε ν' ἀνταποκριθῆ εἰς τὰς ὑποχρεώσεις του διὰ τῶν κερδῶν τῆς ἐπιχειρήσεως. Ἀλλὰ κατὰ διαβολικὴν συμπτωσιν, τὰ κέρδη ταῦτα δὲν ἐφαίνοντο ποτε, ἐνῶ τὰ ὑπογεγραμμένα γραμμάτια ἀφοῦ ἤθελον κυκλοφορῆσαι ἐπὶ μῆνας ἑξακλήρους ἀπὸ τὸ ἐν ἄκρον τῶν Παρισίων εἰς τὸ ἄλλο ἐπανάρχοντο εἰς τὴν κατοικίαν του μετ' ἀπελπιστικῆς ἀκριβείας, κατὰ μακρὰ ἐκ τῶν συναχθεισῶν ἐπ' αὐτῶν κατὰ τὴν ὁδοποιίαν των ἱερογλυφικῶν.

Ἀκριβῶς τὸ λήγον κατὰ τὸ τέλος τοῦ Ἰανουαρίου χρέος ἦτο βαρύτερον καὶ ὅτε ἤκουσε διερχόμενος τὸν κυανὸν ἀνθρωπίσκον ἐνεθυμῆθη αἰφνης ὅτι δὲν εἶχεν ὀβολὸν ὅπως πληρώσῃ. Ὡλύσσα! Ἐβρεπε πάλιν νὰ ταπεινωθῇ ἐνώπιον τοῦ Ρίσλερ, νὰ τρέξῃ τὸν κίνδυνον νὰ τοῦ ἀπο-

ποιηθήσῃ, νὰ ἡμολογήσῃ ὅτι παρέβη τὴν υπό-
σχεσίν του! Ἡ ἀγωνία τοῦ τολαιπώρου τοιαῦτα
διαλογιζομένου ἐπιηζάνετο ἐκ τῆς σιγῆς τῆς
νυκτός, ὅτε ὁ ὀφθαλμὸς μένει ἀνευ ἀσχολίας, τὸ
δὲ πνεῦμα δὲν ἔχει τι πρὸς διασκέδασιν, καὶ ἐκ
τῆς ἠρίζοντιος θέσεως ἣτις παρέχουσα εἰς τὸ
σῶμα ἐντελῆ ἀκίνησιαν καταλείπει τὸν νοῦν ἀνυ-
περάσπιστον εἰς τοὺς φόβους καὶ εἰς τὰς φροντι-
δας. Κατὰ πᾶσαν στιγμὴν ὁ κ. Σέβης ἀνήπτε
τὴν λυχνίαν του, ἐλάμβανε τὴν ἐφημερίδα καὶ
προσεπαθεῖν εἰς μάτην ν' ἀναγνώσῃ, πρὸς ἄκραν
δυσσέσκεϊαν τῆς ἀγαθῆς κυρίας Σέβης, ἣτις πα-
ρεπονείτο σιγὰ καὶ ἐστρέφετο πρὸς τὸν τοίχον
διὰ νὰ μὴ βλέπῃ τὸ φῶς.

Ἐν τῇ μεταξὺ ὁ καταχθόνιος ἀνθρωπίσκος
ἀγγαλιῶν διὰ τὴν κακεντρέχειάν του ἀπῆρχετο
γελῶν σαρκωτικῶς ὅπως κωδωνίσῃ ὄλιγον τι
ἀπωτέρω τὸν σάκκον καὶ τὴν ἀλυσίδα του. Ἴδου
αὐτῆς νῦν εἰς τὴν ἠδὸν τῶν Καλογοραίων, ἀνωθεν
τοῦ μεγάλου ἐργοστασίου, ὅπου διὰ τὰ παρά-
θυρα εἶνε σκοτεινὰ, πλὴν ἐνὸς μόνου εἰς τὸ πρῶ-
τον πάτωμα, εἰς τὸ βᾶθος τοῦ κήπου...

Καίτοι ἡ ἄρα εἶνε προκαχωρηκυία, ὁ Γεώργιος
Φρομῶν ἀκόμη δὲν κατεκλήθη. Καθήμενος παρὰ
τὴν ἐστίαν, μὲ τὴν κεφαλὴν μεταξὺ τῶν χειρῶν
του, ἐν τῇ τυφλῇ καὶ ἀφώνῳ βέμβῃ τῶν προσ-
βληθέντων ὑπὸ ἀνυπερέτου συμφορᾶς, ἀνελογί-
ζετο τὴν Σιδωνίαν, τὴν φοβερὰν Σιδωνίαν, ἣτις
ἐκοιμάτο κατ' ἐκείνην τὴν στιγμὴν εἰς τὸ ὑπε-
ράνω πάτωμα. Τὸν εἶχε τρελλάνει ῥοιστικῶς.
Ἦτο βέβαιος ὅτι τὸν ἠπάτα, ἔχουσα σχέσεις
μετὰ τινος ἐκ Τουλούσης ὀξυφώνου, τοῦ Καζαβῶν
ἐμεινου, τοῦ λεγομένου καὶ Καζαβόνη, ὃν εἶχεν
εἰσαγάγει εἰς τὴν οἰκίαν ἢ κυρία Δόβσαν. Ἀπὸ
πολλοῦ τὴν καθικέτευε νὰ μὴ συναναστρέφεται
πλέον αὐτὸν τὸν ἀνθρώπον· ἀλλ' ἡ Σιδωνία δὲν
τὸν ἤκουε καὶ τὴν ἰδίαν ἐκείνην ἡμέραν, προ-
κειμένου περὶ μεγάλου χοροῦ ὅστις ἐμελλε νὰ
λάβῃ χώραν εἰς τὴν οἰκίαν τῆς, ἐδήλωσε ῥητῶς
ὅτι εἶχεν ἀμετάσπρεπτον ἀπόφασιν νὰ προσκα-
λέσῃ τὸν ὀξυφώνον.

— Εἶνε λοιπὸν ἐραστὴς σου! ἀνέκραξεν ὁ
Γεώργιος μετὰ θυμοῦ, προσηλῶν τοὺς ὀφθαλμούς
τοῦ ἐπὶ τῶν ἰδικῶν τῆς.

Ἡ Σιδωνία δὲν ἠρνήθη οὔτε καν ἀπέστρεψε
τὸ βλέμμα. Ἀπλῶς μόνον ἀπαθέστατα, μὲ τὸ
κακεντρέχες μειδιάμα τῆς ἐδήλωσεν αὐτῷ ὅτι
δὲν ἀνεγνώριζεν εἰς κανένα τὸ δικαίωμα τοῦ νὰ
κρίνῃ ἢ νὰ περιορίζῃ τὰς πράξεις τῆς, ὅτι ἦτο
ἐλευθέρη, ὅτι ἠνόει νὰ μένῃ ἐλευθέρη καὶ νὰ μὴ
τυραννῆται οὔτε παρ' αὐτοῦ οὔτε παρὰ τοῦ Ρί-
λερ. Διῆλθον οὕτω μίαν ὥραν περίπου ἐντὸς τῆς
ἀμαξίας ἐχούσης καταβεβασμένα τὰ παρκαπετά-
σματα, φιλονεικούντες, ὑβρίζοντες ἀλλήλους, ἐ-
ταίμοι σχεδὸν νὰ ἐλθωσιν εἰς χεῖρας...

Καὶ νὰ συλλογίζηται ὅτι χάριν τῆς γυναι-

κὸς αὐτῆς εἶχε τὰ πάντα θυσιάσει, τὴν περιου-
σίαν του, τὴν τιμὴν του, καὶ αὐτὴν προσέτι τὴν
ἀξιεραστον Κλαίρην, κοιμωμένην μετὰ τοῦ τέκ-
νου του εἰς τὸν παρακείμενον θάλαμον, δλόκλη-
ρον εὐδαιμονίαν, ἣτις εὕρισκτο ἐκεῖ, ὑπὸ τὰς
χεῖρας του καὶ τὴν ὅποιαν περιεσφάνει χάριν
ἐκείνης τῆς ἀθλίας!...

Καὶ τώρα τοῦ ὡμολόγει ὅτι δὲν τὸν ἠγάπα
πλέον, ὅτι ἠγάπα ἄλλον. Αὐτὸς δὲ ὁ δειλὸς τὴν
ἠγάπα ἀκόμη! Μὲ τί φίλτρον ἄρά γε τὸν εἶχε
ποτίσει;

(Ἐπεται συνέχεια).

Ο ΑΥΤΟΚΡΑΤΩΡ ΔΟΝ ΠΙΕΤΡΟΣ

ΕΝ ΤΗ: ΑΛΛΟΔΑΠΗ: ΚΑΙ ΚΑΤ' ΟΙΚΟΝ

Διὰ πρώτην φοράν τὸ ὑψηλὸν ἀνάστημα καὶ
ἡ λευκὴ γενειὰς τοῦ δὸν Πιέτρος μοι ἐπεφάνη-
σαν ἐν τοῖς διαδρόμοις τοῦ Νέου Σεροθαγέλου
τοῦ Καίρου. Περιεπάτει κατὰ μῆκος τοῦ δια-
δρόμου, ἀπὸ τοῦ ἐνὸς εἰς τὸ ἄλλο ἄκρον τοῦ
 τρίτου πατώματος. Ἐπροτίμησε τὸ τρίτον πά-
τωμα, ἕνεκα τῆς θαυμασίας θέας τῆς ἐκτεινο-
μένης ἐξ αὐτοῦ πέραν τῶν ὑψηλῶν δένδρων τοῦ
Ἐσθεκιεῖ καὶ διότι κατοικῶν τις ἐκεῖ ἠδύνατο
νὰ περιπατῇ εἰς τὸ ἡλιακόν, ὅπουθεν διακρίνον-
ται αἱ Πυραμίδες, ὁ Νείλος καὶ τὸ φρούριον.

Διὰ τοὺς αὐτοὺς λόγους προτιμήσαντες καὶ
ἡμεῖς τὰ ὑψηλὰ ἐκεῖνα, ἐσυμπαθήσαμεν ἀμέσως
πρὸς τὸν σептὸν ξένον, ὅστις περιφρονῶν τὴν ἐ-
θιμοτυπίαν ἐταξείδευεν ὡς περιηγητῆς καὶ οὐχὶ
ὡς ἡγεμῶν. Ἄλλ' ὁ Κεδίβης καὶ οἱ πασσαῖδες,
πάντες ἄνδρες εὐσαρκῶν, ἀνῆλθον ἀσθμαίνοντες
μέχρι τοῦ τρίτου πατώματος, διὰ νὰ ὑποβάλωσι
τὰ σεβάσματα των εἰς τὸν αὐτοκράτορα τῆς
Βρασιλίας.

Τὴν ἐσπέραν, εἰς τὴν Ὀπεραν, κατὰ τὰ δια-
λειμματὰ ὁ δὸν Πιέτρος, ἔχων τὴν κεφαλὴν ὄλι-
γον κεκλιμένην κατὰ τὴν συνθήειάν του, περιε-
πάτει ἐν τοῖς διαδρόμοις, μετὰ προσοχῆς παρα-
τηρῶν τοὺς παρερχομένους. Ἡ αὐτοκράτειρα
ἔμενον ἐν τῇ θεωρείῳ τῆς μετὰ μίᾳς κυρίας τῆς
τιμῆς.

Ὁ αὐτοκράτωρ ἐξηκολούθησε τὸ ταξειδίον
του, μεταβαίνων εἰς Παλαιστίνην καὶ εἰς Συ-
ρίαν. Ἐν Βυρηττῷ δυσηρέστησε τὸν διοικητὴν
τοῦ Λιβάνου Ρουστὲμ-πασσᾶν, πρεσβευτὴν τῆς
Τουρκίας ἐν Λονδίῳ ἤδη. Ἴδου διατί:

Ἐνῷ οἱ γενικοὶ πρόξενοι, ἐν μεγάλῃ στολῇ,
ὁ γραμματεὺς τοῦ πασσᾶ καὶ ὁ διοικητῆς τῆς
Βυρηττοῦ ἀνήρχοντο διὰ τῆς μίᾳς κλίμακος τοῦ
πλοίου, ὁ δὸν Πιέτρος κατήρχετο διὰ τῆς ἄλ-
λης, ἐπέβαινε μετὰ τοῦ πιστοῦ αὐτοῦ ναυάρχου
Δελαμάρε κοινῆς λέμβου καὶ ἀπέβιβάζετο εἰς
τὴν ξηράν, ἐπιφορτίσας τὸν ὑπασπιστὴν του νὰ

ἀναγγεῖλῃ εἰς τὰς καταπλευσάσας ἀρχὰς ὅτι ἡ
Α. Μ. ἐξῆλθεν.

— Εὐτυχῶς, ἔλεγε κατόπιν ὁ Ρουστὲμ-πασ-
σᾶς, λίαν λεπτολόγος εἰς τὰ ζητήματα τῆς ἐ-
θιμοτυπίας, εὐτυχῶς ὅπου ἤμην ἀσθενῆς καὶ
ἔστειλα τὸν γραμματέα μου!

Μετὰ τὸ ἐπεισόδιον τοῦτο ἀφῆκαν ἤσυχον τὸν
δὸν Πιέτρον. Ὁ ἀπλοὺς καὶ φιλελεύθερος αὐτο-
κράτωρ δὲν εἶχαι τίποτε περισσότερον.

Ἐπανείδωμεν τὸν αὐτοκράτορα καὶ τὴν αὐτο-
κράτειραν ἐν Λισσαβῶνι ἐπὶ τοῦ Ὁρεινικοῦ τῆς
Ἰταλίας τῶν Γαλλικῶν Διαπορθμεύσεων.

Ἐπεμβαζόντο διὰ νὰ μεταβῶσιν εἰς Βρασι-
λίαν καὶ προέπεμπεν αὐτοὺς μέχρι τοῦ πλοίου
ἡ βασιλικὴ οἰκογένεια τῆς Πορτογαλλίας. Με-
γάλη λέμβος, ἔχουσα ἐνθεν μὲν ὑψωμένον σκῆ-
πτρον, ἐνθεν δὲ στέμμα καὶ ὀδηγομένη ὑπὸ
κωπηλατῶν φερόντων ἐνδυμασίας τοῦ ΙΕ' αἰῶ-
νος, ἔφερε τὸ αὐτοκρατορικὸν ζεῦγος.

Ὁ δὸν Πιέτρος εἶχε τὸ ἦθος ἀνθρώπου, σπεύ-
δοντος ν' ἀπαλλαγῇ τῆς ἐνοχλήσεως τῶν μεγα-
λείων. Καταλείπων τὴν ἀκολουθίαν του, περι-
ήρχετο κατὰ μῆκος καὶ πλάτος τὴν γεφύραν,
ἀνῆλθεν ἐπὶ τοῦ ἐπιστέγιου, παρατηρῶν τοὺς
ἐπιβάτας καὶ ἐπανῆλθε πρὸς τὴν βασιλίαν
Μαρίαν καὶ τὸν βασιλικὸν ὄμιλον μόλις κατὰ τὴν
στιγμὴν τοῦ ἀποχαιρετισμοῦ.

Ὁ αὐτοκράτωρ παρέμεινε ἐπὶ τῆς γεφύρας
κατὰ τὴν ἐκ τοῦ Τάγου ἐξοδον, ἐνῷ τὰ πολε-
μικὰ πλοῖα ἐκανονοδούλου πρὸς τιμὴν του καὶ
αἱ μουσικαὶ ἀνέκρουον τὸν βρασιλιανὸν ὕμνον.

Ἐἶχομεν προχωρήσει ἀρκετὰ, ὅτε τὸ τελευ-
ταῖον φρούριον ἔρριψε τὸν τελευταῖον κανονοβολι-
σμὸν ἐν εἶδει ἀποχαιρετισμοῦ τῆς Εὐρώπης πρὸς
τοὺς ἀπερχομένους εἰς τὴν Νότιον Ἀμερικὴν. Αἱ
ροδίτσουσαι ἐκ τοῦ δύνοντος ἡλίου ἀκταὶ ἐξηφανί-
σθησαν καὶ ὁ κώδων ἐσήμανε τὴν ὥραν τοῦ
γεύματος.

Κατὰ ῥητὴν διαταγὴν τοῦ αὐτοκράτορος, ὁ
πλοίαρχος ἐτήρει τὴν θέσιν του εἰς τὸ ἄκρον
τῆς τραπέζης. Δεξιόθεν αὐτοῦ παρεκάθητο ἡ
αὐτοκράτειρα, ἀριστερόθεν δ' ὁ αὐτοκράτωρ. Με-
ταβαίνουσιν καὶ ἐγειρομένην ἐκ τῆς τραπέζης
τὴν αὐτοκράτειραν ὠδήγει ὁ πλοίαρχος.

Αἱ Οαλαμηπόλοι καὶ ἡ κομμώτρια αὐτῆς ἐ-
γευμάτιζον ἐν τῇ αὐτῇ αἰθούσῃ, ἀλλ' εἰς τὴν
τραπέζαν τοῦ τροφοδότου. Ἡ ἀμφίεσις τῆς αὐ-
τοκράτειρας ἦτο ἀπλουσιτάτη. Κανὲν κόσμημα,
καμμία πολυτέμνος δαντέλλα. Εἶνε γνωστὸν ὅτι
ἡ Α. Μ. χωλαίνει ἐλαφρῶς, ἀλλ' ἡ χωλότης
αὕτη δὲν εἶνε δυσάρεστος. Ἐχει ὠραίους ὀφθαλ-
μούς, φιλοπράγμονας καὶ φαιδρούς, εἰλικρινῆς δὲ
καὶ ἐράσμιον μεδίαιμα.

Μετὰ τὸ πρῶτον τοῦτο ἐπὶ τοῦ πλοίου γεύμα
ὁ αὐτοκράτωρ ἀνῆλθεν ἐπὶ τῆς γεφύρας, ὅπου
κατ' αἰτήσιν του ὁ ὑποκάμης Βουὸν-Ρετίρο πα-

ρουσίασεν εἰς αὐτὸν τινὰς τῶν ἐπιβατῶν. Ἀπὸ
τῆς στιγμῆς ἐκείνης συνδιελέγετο μετὰ πάν-
των, ὁμιλῶν περὶ τῆς εὐτυχίας τὴν ὅποιαν ἠ-
σθάνετο μέλλων νὰ ἐπανίδῃ μετ' ὀλίγον τὴν
Βρασιλίαν. Τὴν Εὐρώπην ἐθεώρει πολὺ πενιχρὰν
(αὐτὴ εἶνε ἡ λέξις του) λόγῳ φύσεως, μονότονον
καὶ καχεκτικὴν λόγῳ βλαστήσεως.

— Θὰ ἰδῆτε τὴν Βρασιλίαν ἔλεγεν. Θὰ τὴν
ἰδῆτε καὶ θὰ ἐνοήσητε διατί οὔτε ἡ Αἴγυπτος,
οὔτε ἡ Κωνσταντινούπολις μὲ ἐξέπληξαν ἢ μὲ
ἐθαμβώσαν.

Τινὲς τῶν Βρασιλιανῶν ἔφερον κατὰ τύχην
μεθ' αὐτῶν μαύρα κουκκία τῶν τροπικῶν καὶ
κόνιν μανιόκας, δι' ἧς ὁ ἀρχιμάγειρος, κατὰ τὰς
ἐδηγίας των, κατεσκεύασε τὴν *gedjourimidar*, τὸ
ἐθνικὸν εἶσομα τῶν Βρασιλιανῶν. Ὁ αὐτοκρά-
τωρ ἐγεύθη ἐξ αὐτοῦ μετὰ τῆς εὐχαριστήσεως,
μεθ' ἧς ἡμεῖς οἱ Ῥώσοι τρώγομεν τὸ ἐθνικὸν
ἡμῶν φαγητόν, τὸ *chotchki*.

Εἰς τὸ Δακκάρ, ἐν Σενεγάλῃ, ὁ αὐτοκράτωρ
ἐξῆλθε πρὸς ἐπίσκεψιν τοῦ μαύρου βασιλέως. Ἡ
συνέντευξις ὑπέβη πρωτότυπος. Ὁ αὐτοκράτωρ
ἴστατο ὄρθιος ἐνώπιον τοῦ θρόνου τοῦ αἰθίοπος
βασιλέως, περιστοιχιζομένου ὑπὸ τῶν γυναι-
κῶν του καὶ ἠρνεῖτο νὰ καθήσῃ ἐπὶ ὑποσάθρου
τινος καθίσματος, τὸ ὅποιον εὐσωμος Μαῦρος ἐ-
τεινεν εἰς αὐτὸν ἐπιμόνωσ.

Ὁ δὸν Πιέτρος ἔλαμψε πολὺ μικρὰν ἐντύπωσιν
εἰς τοὺς ἰθαγενεῖς.

— Αὐτὸ αὐτοκράτωρ! μᾶς ἔλεγον ἐν τῇ τηλε-
γραφικῇ αὐτῶν ἰδιώματι, αὐτὸ ἀδύνατον. Διατί
δὲν ἔχει χρυσὰ γαλόνια στολή του, καπέλο του;
Ἄλλως δὲν ἀγαπῶσι μόνον οἱ Μαῦροι τὰς
πομπὰς, τὸν χρυσὸν καὶ τὰς λοφίας καὶ δὲν εἶνε
μόνον αὐτοὶ ὀλίγους τὴν δύναμιν ἐκτιμῶσιν ἀνα-
λόγως τῆς στιλβηδόνος τῶν στολῶν καὶ τῶν
πετεροφῶρων πύλων.

Ὁ δὸν Πιέτρος δὲν ὑπέφερεν ἐκ τῆς τρικυ-
μίας. Τὰς ἐσπέρας ἀνεζήτει διὰ μέσου τῆς ἡμι-
χλῆς τὸν ἀστερισμὸν τοῦ Νοτίου Σταυροῦ καὶ
τὸν πολιτικὸν ἀστέρα, κατερχόμενον πρὸς τὸν ὀρι-
ζοντα καὶ ἐξαφανιζόμενον.

Τέλος ἐφθάσαμεν εἰς Βαχίαν. Παρίστημεν
δὲ εἰς τὴν ἐν τῇ δημαρχίῳ γενομένην ὑποδο-
χὴν. Ἡ αὐτοκράτειρα πρῶστατο κύκλου κυριῶν,
τῶν μὲν λευκῶν, τῶν δὲ μαύρων.

Ὅταν ὁ αὐτοκράτωρ εἰσῆλθεν, ἡ μουσικὴ ἐτό-
νισε θορυβῶδῃ ὕμνον. Ἡ Α. Μ. μετὰ διαχύσεως
ὄλους βρασιλιανῆς κατησπάσθη τινὰς τῶν ὑπη-
κόων του. Τὰ πυροτεχνήματα, ἀθέατα ὑπὸ τὸν
μασουρανοῦντα ἡλιον, ἀλλὰ διαρκῶς ἐκπυρο-
κροτοῦντα ἐθράμβευον. Δὲν ἤκουε τις ἢ ἀνευφη-
μίας καὶ θόρυβον.

Ἐν τῇ μεταξὺ ὁ Ὁρεινικὸς μετεβλήθη εἰς
κιβωτὸν τοῦ Νῶε. Τὸ πλοῖον ἐπλήρωθη αἰφνι-
δίως ἐκ πτηνῶν τοῦ τροπικοῦ, διαφόρων εἰδῶν

φιτακτών, πιθήκων, όφρων και άρωματωδών καρπών. Ο δόν Πέτρος και η αυτοκράτειρα ήσαν καταμαγευμένοι. Διεσκέδαζον ζωηρότατα.

Παραπλεύσαντες ακόμη επί τρείς ήμέρας την άπέραντον βρασιλιανήν παραλλαν, τόσον επιτηδείαν εις τό λαθρεμπόριον, έφθάσαμεν τέλος εις Ριον - Ιανέρον. Πολεμικόν πλοϊον ήλθε πρός προύπαντησιν του Όρενόκου. Μόλις εισήλθομεν εις τόν λιμένα θαλαμηγός επλήσιασε τό πλοϊον και μεγαλόσωμος ζανθή κυρία, με ψυχράν τήν εκφρασιν του προσώπου, άνήλθεν επ' αυτού, συνοδευομένη υπό πολυπληθούς ακολουθίας. Ητο η αυτοκρατορική πριγκήπισσα Ισαβέλλα, αντιβασιλεύουσα κατά τήν άποδημίαν του πατρός της.

Μετ' αυτής ήλθε και ο σύζυγός της κόμης δ' Έ, άνήρ ευειδής, άλλ' όλίγον κωφός. Η πριγκήπισσα Ισαβέλλα διήλθε δύο ώρας επί του πλοϊου. Άνεχώρησεν άνευ του αυτοκράτορος, όστις έμεινε επί του πλοϊου μέχρι της δεκάτης της έπιούσης. Έφκίνητο ότι μετά λύπης απέχωρίζετο της ζωής του περιηγητού, δια να ανάλαβη τά ήγεμονικά του καθήκοντα. Τήν έπιούσαν απέχειρέτησε πέντας, συλλήθδην και κατ' ιδίαν, τόν πλοίαρχον, τούς ναύτας, τούς έπιβάτας. Άνεχώρησεν άνευ σπουδής, παρατηρών ήμάς ακόμη εκ της πρύμνης της άτρακκάτου ής επέβη και αντιχαιρετών τούς έπιβάτας, ότινες έχαιρέτων αυτόν μάλλον ώς συνεπιβάτην ή ώς αυτοκράτορα.

Τρείς ήμέρας μετά ταύτα τόν είδομεν εις τήν δδόν Ουβιδόρ, τό μέγα βουλευδάρτον του Ρίου. Υψίστατο παράδοξον όλως διαδήλωσιν.

Έβάδιζε μόνος, φέρων μέλαιναν ραιδιγόταν και ύψηλόν πίλον, έν μέσφ πλήθους ανθρώπων. Της πομπής ήγειτο και έίπετο πολυθρόνος συνοδεία φρουρίων, φερόντων δάδας, των οποίων αι άνταύγειαι εφώτιζον τό όχρόν πρόσωπόν του. Μαύροι, επικίνδυνοι αυτοί, έτρεχον δεξιόθεν και άριστερόθεν της πομπής (1). Οι φιλήσυχοι άστοι κατέφυγον εις τό παρακείμενα καταστήματα. Μας είπον ότι οι φοιτηταί περιεστοίχουν τόν ήγεμόνα και ότι αυτοί έχον ζητήσει τόν περίπατον τουτόν.

Δέκα πέντε ήμέρας μετά τήν άφιξιν του ήγεμόνος, η λέσχη της πόλεως έδωκε χορόν πρός τιμήν του. Η αυτοκράτειρα έφερεν έσθήτα χρώματος άνοιχτού καλυπτομένην υπό τριχάπτων και θαυμάσιον περιδέραιον εξ άδάμαντων. Ο

(1) Οι Μαύροι αυτοί εινε έγγλημαται έπίφοβοι, καθειργμένοι έν τοίς φυλακαίς' άλλ' επειδή η συντήρησις των εινε πολυδάπανος, αφήουσιν αυτούς ελευθέρους τότε δε μεταβάλλονται έν νέου εις ελεπτας και ληστας. Φέρουσι μεθ' αυτών ειδος σιδηρών δούλων, δια των οποίων σχίζουσι τρέγοντες, τά μέλη των διαβατών. Φαίνεται ότι τούς μεταχειρίζονται και οι πολιτικοί κατά τάς εκλογάς. (Σημ. Μ. Όλίγον άπίστευτα πράγματα!)

συρμός επέβαλε κατά τήν έποχήν εκείνην τάς έσθήτας πολύ συνεσφιγμένας. Τα φορέματα των Βρασιλιανών δεσποινών ήσαν τόσον στενά, ώστε μόλις ήδύναντο να χορευώσιν. Είς τόν χορόν πτρίσαντο κομφότατοι ιερείς. Οι Βρασιλιανοί εινε εις άκρον φιλόθηρσοι. Ο Ναβάβτης Βρασιλιανός βαρώνος Φριβούργ παρσυρίσκειτο εις τήν έορτήν. Είνε γνωστόν ότι οι άνδρες έν Βρασιλία φέρουσι πολλούς άδάμαντας. Ο βαρώνος Φριβούργ έφερε τούς μεγαλειότερους.

Καθ' εκάστην Τρίτην και Σάββατον, ο αυτοκράτωρ και η αυτοκράτειρα έδέχοντο έν τοίς άνακτόροις του Χριστοφόρου. Ο κόσμος της άνωτέρας περιωπής εισήρχετο εις τά άνακτορα, η λαός δ' είχεν ελευθέραν είσοδον εις τόν κήπον. Τα άνακτορα του Χριστοφόρου εινε μεγάλη άρρυθμος οικοδομή. Πολυτελής έπίπλωσις δεν άπαιτείται έν Βρασιλία, ένεκα του θερμού και υγρού κλίματος, όπερ φθείρει τά ύφάσματα, μη ύπολογιζομένων και των δηλητηριαδών έντόμων, τά όποια εισδύουσι μεταξύ του μαλλίου και του χορτου.

Ο δόν Πέτρος κοιμάται ως οι ύπηκοοί του, επί σκληρας ξυλίνης κλίνης, καλυπτομένης δια ψάθης. Άλλοι προτιμώσι τάς αιώρας. Το παλάτιον εινε απλούστατα διεσκευασμένον. Ο αυτοκράτωρ και η αυτοκράτειρα περιήρχοντο τάς αίθούσας, λέγοντες όλίγας λέξεις πρός ένα έκαστον των κεκλημένων, είτα δε κατήρχοντο εις τόν κήπον. Μη δν πλούσιος ο αυτοκράτωρ δεν ήδύνατο να εινε πολυτελής κατά τάς έορτάς του.

Η αυτοκρατορική πριγκήπισσα εινε γνωστή δια τήν φιλαργυρίαν της, ελάττωμα κοινόν εις τούς νεωτέρους ήγεμόνας. Έλάττωμα ευξήγητον άλλως κατά τήν έποχήν ταύτην των αίφνιδίων επαναστάσεων.

Τούς θερινούς μήνας, η αυλή διέτριβεν έν Πετρούπολει, εκ του αντιθέτου μέρους του κόλπου.

Η Πετρούπολις όμοιάζει πολύ πρός τό Βάδεν, εινε δε άλλως γερμανική άποικία. Περιβάλλεται υπό παμμειγίστων όρέων και άδιεξόδων δασών, οικουμένων υπό πληθους πιθήκων και φιτακτών. Η βλάστησις εινε υπερτέρα πάσης περιγραφής' άποτελείται από χειμάρρους άνθισμένων σχοίνων, θαμνωδών συστάδων και φοινίκων ύψουμένων δικην στηλών πρός τόν ουρανόν. Τα όρη της Πετρούπόλεως έχουν ύψος 1200 ποδών ύπερ τήν έπιφανείαν της θαλάσσης' άλλά τό δροσερόν αυτών όφείλεται εις τήν ακατάπαυστον βροχήν. Οι κάτοικοι μόλις όλίγας ώρας αίθρίας καθ' εκάστην άπολαμβάνουσι. Θερμός κατακλυσμός, διαρκής και άφόρητος ύγρασία.

Τό παλάτιον της Πετρούπόλεως εινε πολύ λιτώτερον του άνακτόρου του Χριστοφόρου. Η αυτοκρατορική οικογένεια διδει έν αύτφ έσπε-

ρίδας τινάς, όλως άστικάς δια τήν μεγάλην απλότητα. Μία τελευταία λεπτομέρεια. Υπό τόν τροπικόν η έφίδρωσις εινε πολύ μεγαλειότερα η εις πάσαν άλλην χώραν. Λογικόν λοιπόν εινε οι κάτοικοι να φέρωσιν ένδύματα εύρεα κατά τόν άνατολικόν τρόπον, άλλ' η συρμός επιβάλει πανταχοϋ τόν νόμον του. Τα ένδύματα ρυπαίνονται εκ του ιδρώτος εις τούς ώμους, τούς άγκώνας, παντοϋ. Αι μεγαλειότεραι κυρία τά πλύνουσι, τά γυρίζουσι η οικονομία εινε οικονομία. Η πολυτέλεια εινε οι άδάμαντες και οι άλλοι πολύτιμοι λίθοι, οτινες δεν άλλοιούνται.

Η αυτοκρατορική οικογένεια διαίγει βίαν σπαρτιατικόν. Ο αυτοκράτωρ έμποιοι μάλλον τήν έντύπωσιν προέδρου δημοκρατίας η μονάρχου.

Είνε αληθές ότι πολλάκις του έτους ο αυτοκράτωρ ύπεβάλλετο εις τελετάς παρωχημένων χρόνων. Όφείλε να φέρη ένδυμασίαν του ΙΒ' αιώνος εκ λευκού λειοσπρηικού και μακρόουρον μανδύαν εκ μουσαελίνης, έν συνέστρεφεν άνωπομονών περίξ του βραχιόνος. Κατά τήν έναρξιν των Βουλών, οι Βρασιλιανοί επέμενον να βλέπωσι τόν αυτοκράτορα αυτών έντός ύελοφράκτου άμάξης, συρομένης υπό οκτώ ήμίονων. Ο δόν Πέτρος έφερε τότε επί κεφαλής τό στέμμα και μανδύαν μετ' έπινωτίου, ύπόρραφον δια πτερών κυτρίνων πτηνών, λίαν σπανίων. Αμφιβολον αν οι Βρασιλιανοί θα εύρωσι πρόεδρον της Δημοκρατίας τόσον άναπέδεικτον. (1)

Κατά τήν έναρξιν των Βουλών, διαρκούσης της τελετής περί ης είπομεν άνωτέρω, προσβευταί τινες μετά μεγίστης δυσκολίας συνεκράτουν τόν γέλωτα. Ο αυτοκράτωρ αυτός τήν σοβαρότητα του έτήρει δυνάμει της εξεως.

Η επανάστασις της Βρασιλιανς ένθυμίζει ότι η δόν Πέτρος εινε κατά τόν αϊώνα τουτόν ο δεύτερος αυτοκράτωρ, όστις ήναγκάσθη να στερηθῆ του στηνίγματος των μεσαιών τάξεων ύπερ της απελευθερώσεως των δούλων. Ο πρώτος άπέλευσεν τήν ζωήν, (2) ο δεύτερος τόν Ορόνον. (Lydie Passchkoff) Δ. Κ.

ΣΚΕΨΕΙΣ ΚΑΙ ΓΝΩΜΑΙ

Ο ευεργετηθείς λησιμονεί τήν ευεργεσίαν όταν τήν ένθυμηται ο ευεργετήσας.

Άληθινά εύτυχής εινε εκείνος που νομίζει πως εινε.

Εύκολώτερα κυρίζεται ο κατεργάρης τόν τιμιον άνθρακον παρά ο τιμιος άνθρωπος τόν κατεργάρην.

(1) Αναφέρεται ότι πρόεδρος μιας των νοτιοαμερικανικών δημοκρατιών ειχε παραγγείλει και έφερε άδαμαντοκόλλητον δλουιν ώρολογίου, άξιας πολλών εκαταστήων χιλιάδων πράγμων.

(2) Ο Άλέξανδρος Β' της Ρωσίας. Είνε γνωστόν ότι οι μηδενισται έστρατολογήθησαν έν μέρει μεταξύ της μερίδος εκείνης της άριστοκρατίας, η όποια εξημιώθη εκ της χειραφετήσεως των δουλοπαροικίων.

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

ΑΜΕΡΙΚΑΝΙΚΟΣ ΓΑΜΟΣ

«Όστις εύρη τό παρόν χαρτίον, αν εινε τίμιος νέος, παρακαλείται να γράψη πρός τήν μίς Μαίρην Χ... εις Λέβιστον (Ηνωμένας Πολιτείας).

Τοιούτον ήτο τό περιεχόμενον άνοιχτού γράμματος τό όποϊον εύρε πρό τινων μηνών έντός θέματος ξυλίνων όδοντογλυφίδων υπάλληλός τις ξενοδοχείου έν Κανσας. Ο εύρων αυτό εύχε νέος έχων τό προσόν τό όποϊον εξήτει η γράφουσα. Έν αρχή έμειδίασε και έβαλε τό παράδοξον χαρτίον εις τό θυλάκιον. Έην άλλην ήμέραν τό ένθυμήθη τό άνέγνωσε πάλιν και ήρξισε να σκανδαλίζεται υπό της περιεργείας.

Ποία να εινε αυτή η Μαίρη; Να εινε εύμορφος άνάρετος, εύφυής; Το άγνωστον τήν περιεβαλλε δι' όλων αυτών των προσόντων. Έπί τέλους μετά διασταγμένων δύο τριών ήμερών άπεφάσισε να γράψη χάριν άστειότητος τάχα. Έκ τουτόν έγένετο αρχη θελκτικωτάτης άλληλογραφίας, ανταλλαγῆ φωτογραφιών, αισθηματολογιαί και... γάμος.

ΦΡΙΚΩΔΗΣ ΜΟΝΟΜΑΧΙΑ

Έν Νέφ Μεξικφ έγένετο πρό τιος η εξής μονομαχία μεταξύ ενός Ινδου και ενός Μεξικανου κτηνοτρόφου πρωτάκκουστος δια τήν βαρβαρότητα της. Κατά τούς θεθέντας υπό των μαρτύρων όρους έκαστος των αντιπάλων ώφείλε να προτείνη τούς δακτύλους της άριστερας χειρός, να αποκόπη δε αυτους κατά σειραν ο έτερος δια μαχαίρας. Ο ύπιστάμενος τόν φρικώδη άκρωτηριασμόν ύπεχρεώτο να τηρήση άπάθειαν αν εδειλία πρός στιγμήν ο αντίπαλος ειχε δικαίωμα να βυθιση τήν μάχαιραν εις τά στήθη του.

Ο κληρος ήνθρησε τόν Ινδόν, όστις απέκοψε πρώτος τόν λεγανόν του Μεξικανου, χωρίς αυτός να ταραχθῆ, προσως. Δεύτερος ο Μεξικανός απέκοψε τόν αντίχειρα του Ινδου. Καί εξηκολούθησεν ο άκρωτηριασμός μέχρι του τεταρτου δακτύλου μετ' ίσης έκαστέρωθεν άφοβίας. Ητο δε έτοιμος ο Ινδός να άφαιρέση και τόν πέμπτον δακτύλον του αντιπάλου, ότε ο μάρτυς του Μεξικανου βλέπων τόν φίλον αυτου λιποθυκούνην εκ της αίμορραγίας έσυρε πολύκροτον και έπυροεόλησεν εις τά στήθη τόν Ινδόν, όστις έπεσεν άπνευσ. Άλλά και ο Μεξικανός δεν θα επίζήση, ως φαίνεται, μετά τόν φρικώδη άκρωτηριασμόν, έν ύπέστη. Οι δε μάρτυρες θα δικασθώσιν ως συνεργοί της φρικώδους αυτης πάλης.

ΤΙΜΗ ΕΝΟΣ ΦΙΛΗΜΑΤΟΣ

Έν Λονδίνω τυρέμπορος τις γοητευθείς εκ του κάλλους της συζόγου ενός κουρέως τήν έφίλησε δια της βίας εις τήν παρειάν. Ο έρωτόληπτος έγκληματίας εκλήθη υπό του προσδληθέντος συζόγου εις τό δικαστήριον, η δε κυρία εκζητει εκει μεγαλοφώνως τήν παραδειγματικήν τιμωρίαν του αυθάδους αυτου.

Έν τουτόις τό δικαστήριον εύρον ως ελαφρυντικήν περιπτώσιν τό κάλλος της φιληθείσης καταδίκασεν έν αρχῆ τόν τυρέμπορον εις τήν πληρωμήν ήμισείας λίρας - αντίτιμον του φιλήματος. Έπειδή όμως ο

Ένοχος ἐξήγησε συγγνώμην παρά τοῦ κουρέως. Ἡ ἀποζημίωσις κατεβιβάσθη εἰς 3 μόνον σελίνια. Ὡστε κατὰ τὴν διατίμησιν αὐτὴν φέλλημα ἀσυγγώρητον ἀξίζει τέσσαρας φορές περισσώτερον παρά φέλλημα συγχωρημένον.

ΠΑΙΚΙΑ ΤΩΝ ΠΤΗΝΩΝ

Ὁ κύκνος φημίζεται ὡς τὸ μακροβιώτερον τῶν πτηνῶν· ζωολόγοι τινὲς βεβαιοῦσιν ὅτι δύναται νὰ ζήσῃ 300 ἔτη. Ὑπάρχουσι παραδείγματα ἀετῶν καὶ ἱεράκων οἵτινες ἐζησαν ὑπὲρ τὰ 150 ἔτη. Οἱ ψιττακοὶ καὶ αἱ κόρακες ζῶσι περισσώτερον ἀπὸ 100 ἔτη. Τὰ ὑδροδία πτηνὰ ἐν γένει εἶνε τὰ μακροβιώτερα. Τῶν κατοικιδίων ἡ ζωὴ εἶνε βραχέα· ὁ ἀλέκτωρ δὲν ζῆ περισσώτερον ἀπὸ 15—20 ἔτη, ἡ περιστέρὰ μάλιστα 10, κόσσυφος ἐν κλωβῷ 15, ἀηδὼν 10. Τὰ τελευταῖα ταῦτα πτηνὰ ἐλεύθερα ζῶσι πολὺ περισσώτερον.

ΔΗΜΩΔΗ ΔΙΣΤΙΧΑ (Κυθίων)

Πάσανα, πίκραις καὶ καίμοι, λαβωματιαῖς καὶ πόνοι,
Γενήκανε 'ς τὸ στῆθος μου παντοεινοὶ γειτόνοι.

*
Ἦς ἄσπερης ἄσπερα πρόπουσε, τῆς ῥοδιῆς γαλάζια,
Καὶ τῆς μελαχρινῆς χρυσῆ πύχει πολλὰ τὰ νάζια.

*
Ἦρέγει νερὸ 'ς τὸν ποταμὸν, κ' ἔπεσα μέσ' 'ς τ' αὐλάκι·
Ἦγύρε, χ γλυκὸ νερὸ καὶ μούτυγε φαρμάκι.

† Ἐκ τῆς συλλογῆς Ν. Δελακοβίτη.

ΠΕΡΙ ΤΗΝ ΤΗΝ

Ὁ ἐπιφανὴς γερμανὸς ἱστορικὸς Ἑρνέστος Κούρτιος ἐξελέχθη μέλος τῆς γαλλικῆς Ἀκαδημίας τῶν ἐπιγραφῶν.

— Ἐν τῷ θεάτρῳ τοῦ Βορδῶ ἐπρόκειτο νὰ δοθῇ ὁ Λόεγγριν τοῦ Βάγερ, ἀλλ' ὁ διευθυντὴς παρητήθη τῆς ἰδέας ταύτης τὴν τελευταίαν ὥραν ἐκ φόβου μὴ συμβῶσι καὶ ἐκεῖ ταραχαὶ ὅμοιαι πρὸς τὰς ἐν Παρισίῳ πρὸ διετίας.

— Πρὸ ἑκοτῶν ἐτῶν ὑπῆρχον καθ' ἅπασαν τὴν Β. Ἀμερικὴν 40 χιλιάδες καθολικῶν σήμερον ὁ ἀριθμὸς αὐτῶν ὑπερβαίνει τὰ 9 ἑκατομμύρια.

— Ὁ περιλάλητος Βαρνούμ κατεσκεύασεν ἐν Λονδίῳ πλησίον τοῦ θηριστροφείου εἶδος ἵπποδρόμου δυναμένου νὰ παραλάβῃ 5 χιλιάδας θεατῶν, διηρημένον δὲ εἰς τρεῖς ὡστε δύναται νὰ γίνωνται συγχρόνως πέντε παραστάσεις.

— Ὁ γνωστὸς γερμανὸς γλωσσολόγος καὶ ἑλληνιστὴς Δανιὴλ Σάνδερς, συγγραφεὺς ἐν συνεργασίᾳ μετὰ τοῦ κ. Α. Ρ. Ραγκαβῆ καὶ ἱστορὶκὸν τῆς νεοελληνικῆς φιλολογίας, ἐώρτασεν ἄρτι τὴν ἑβδομηκοστὴν ἀμφιετηρίδα του.

— Μηχανικὸν τι ἔργαστάσιον τοῦ Μονάχου κατασκευάσεν ἄμαξαν τρίτροχον κινουμένην δι' ἀέριου παραγομένου ἐκ βενζίνης ἢ ἄλλης ἀναλόγου ὕλης.

Ἡ ἄμαξα αὕτη δύναται νὰ διατρέξῃ 10 χιλιόμετρα καθ' ὥραν, ἀλλ' εἶνε δύσχρηστος εἰς ὁδοὺς πόλεως.

— Τὸ προσεχὲς ἔτος θὰ πανηγυρισθῇ ἐν Βιέννῃ διὰ διεθνέως ἐκθέσεως γραμματοσήμεων ἢ πεντηκονταετηρίε τῆς εἰσαγωγῆς αὐτῶν εἰς Αὐστρίαν.

— Ἡ ἔτησις παραγωγῆ παντοειδῶν μετάλλων καθ' ὅλην τὴν ὑφήλιον, ἥτις ἦτο ἐν ἔτει 1842 μόνον 61 ἑκατομμύρια τόννων, ἐν ἔτει δὲ 1860 141 ἑκατομμύρια, ἀνῆλθε τῷ τῷ 1888 εἰς τετρακόσια ἑκατομμύρια τόννων. Ἐπολογιζομένης τῆς ἀξίας αὐτῶν εἰς 9 δραχμὰς κατὰ τόννον, ἐξάγεται ἔτι ἡ ὀλικὴ ἀξία αὐτῶν ἀνέρχεται εἰς 3 δισεκατομμύρια 600 ἑκατομμύρια δραχμῶν. Ὁ δὲ ὄγκος αὐτῶν, ἂν συνηνοῦντο εἰς ἓν, ἠδύνατο νὰ καλύψῃ ἔκτασιν τριπλασίαν ἐκείνης ἣν κατέχευε ἡ παγκόσμιος ἐκθεσις τῶν Παρισίων καὶ θὰ ὑψοῦτο πεντάκις ὑψηλότερον τοῦ Πύργου Ἀίφελ.

— Αἱ ἐφαρμογαὶ τοῦ ἠλεκτροσμοῦ καθίστανται εὐρύτεραι· ἡμέρα τῆ ἡμέρα. Ἐν Βοστώνῃ τῆς Ἀμερικῆς ἐκβάλλουσι τῶρα καὶ ὀδόντας διὰ τοῦ ἠλεκτροσμοῦ. Ἐφευρέθη θελαδὴ μηχανήμα ἠλεκτρικὸν διὰ τοῦ ὀποῦ δύναται ν' ἀποσπᾷται ὁ ὀδοντοίατρος τὸν πάσχοντα ὀδόντα χωρὶς πόνου καθιστῶν ἀναίσθητον τὸ μέρος ἐκεῖνο τοῦ στόματος.

— Ἡ βασίλισσα τῆς Ἰταλίας Μαργαρίτα εἶνε ἐξαιρετὸς αἰδοῦς καὶ κλειδοκυμβαλίστρια δεξιωτάτη, ἀγαπᾷ δὲ τὴν μουσικὴν ὡς ἀρμόζει εἰς βασίλισσαν τοῦ μουσικωτάτου ἔθνους τῆς ὑφῆλ' ου. Κατὰ τὸ παρελθὸν ἔτος διατρέβουσα ἐν Βενετίᾳ ἐπισκέφθη τὴν βιβλιοθήκην, ἐν τῇ ὁποίᾳ φυλάττονται πολλὰ μουσικὰ χειρόγραφα ἐπιφανῶν μουσικῶν τοῦ παρελθόντος. Ἡ φιλόμουσος βασίλισσα ἀφοῦ μετὰ πολλοῦ ἐνδιαφέροντος ἐξήτησε ταῦτα, παρατήρησεν ὅτι δὲν ἦτο ὀρθὸν ἔργα τέχνης ἀνήκοντα εἰς ὅλον τὸν κόσμον νὰ μένωσι κεκλεισμένα εἰς τοὺς τέσσαρας τοίχους μιᾶς βιβλιοθήκης καὶ ἐξέφρασε τὴν ἐπιθυμίαν νὰ ἴδῃ τὰ κάλλιστα τούτων κατ' ἐκλογὴν ἐκδιδόμενα. Ἡ ἐπιθυμία τῆς βασίλισσης ἐκτελεῖται νῦν· εἰδικὴ ἐπιτροπὴ ὥρτισε ὑπὸ τῆς Ἀκαδημίας τῆς Ρώμης, ἥτις θὰ ἐπιστατήσῃ τὴν ἐκδοσιν.

ΕΛΩ Κ' ΕΚΕΙ

Τὰ γυναικεῖα δάκρυα.

Κυρία τοῦ μεγάλου κόσμου παρίσταται εἰς τὴν ταρῆν τοῦ πολυτρόπως εὐεργετήσαντος αὐτῆν. Ἐνὶ πρὸ τῆς κηδείας ἐκλαίει τόσο, τῶρα μένει ἀπαθής. Μία φίλη τῆς λέγει κρυφά:

— Κλάψε 'λίγο ἀκόμα' αὐτὴν τὴν στιγμὴν εἶνε ἀπαραίτητα τὰ δάκρυα.

Καὶ ἐκαίνη:

— Δὲν 'μπορῶ, καὶ μὲνη, ἐξέχασα νὰ πάρω τὸ κεντημένο μαντίλι μου.

Ἀπάντησες Ἀλφόνσου Δαδὲ.

Προκειμένου περὶ γυναικὸς τοῦ κόσμου ἔλεγε φίλος πρὸς τὸν συγγραφεὰ τοῦ Φρομῶν καὶ Βολερ:

— Εἶνε γυναικα χαμένη!

— Ἦν λες χαμένη, γιατί δὲν τὴν εὐρήκεις ἐσύ, ἀποκρίνεται ἐκεῖνος.